

Traject N794 Epe-Heerde

Nader onderzoek Flora- en faunawet en EHS

Eelerwoude

kleurt het landelijk gebied

Traject N794 Epe-Heerde

Nader onderzoek Flora- en faunawet en EHS

Opdrachtgever

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB Goor
T 0547 26 35 15
F 0547 26 33 15
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P6284.2
Datum: 14-11-2013
Projectleider: R.J. Koops
Opgesteld: T. Dolstra/R.J.Koops
Gecontroleerd: R.J.Koops

© Eelerwoude 2013, niets uit deze uitgave mag
worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden zonder schriftelijke toestemming van
Eelerwoude bv.
De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig
afdrukken

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	Quicksan natuurwetgeving in 2013.....	4
2	ONDERZOEKSOPZET	5
2.1	Flora	5
2.2	Vleermuizen	5
2.3	Landgebonden zoogdieren	6
2.4	Broedvogels	6
2.5	Amfibieën en reptielen	6
2.6	Vissen	6
3	RESULTATEN EN EFFECTEN.....	7
3.1	Flora	7
3.2	Vleermuizen	7
3.3	Landgebonden zoogdieren	10
3.4	Broedvogels	11
3.5	Amfibieën en reptielen	12
3.6	Vissen	13
4	EHS-TOETSING-COMPENSATIE	15
4.1	Provinciale Ecologische Hoofdstructuur	15
4.2	Toetsingskader	15
4.3	Begrenzing ter plaatse	16
4.4	Wezenlijke waarden en kenmerken.....	17
4.5	Ecologische waarden begrensde eenheden	17
5	CONCLUSIES EN ADVIES	20
5.1	Conclusies Flora- en faunawet	20
5.2	EHS-toetsing	21
5.3	Advies	21
	LITERATUUR	23
	BIJLAGEN	

1

INLEIDING

1.1 Quicksan natuurwetgeving in 2013

Provincie Gelderland heeft voornemens om het wegtracé N794 (Epe-Heerde) in de nabije toekomst aan te passen. Het gaat hier in hoofdzaak om groot onderhoud en de realisatie van een vrij liggend fietspad naast de huidige rijbaan. In het kader van deze voorgenomen ontwikkeling is in 2013 door Dolstra ecologisch advies & groenbeheer een quickscan in het kader van de natuurwetgeving uitgevoerd. Doel van dat onderzoek was om het plangebied te beoordelen om potentieel geschikte biotopen voor beschermde planten- en diersoorten. Hieruit is naar voren gekomen dat nader onderzoek noodzakelijk was voor de soortgroepen: vleermuizen, landgebonden zoogdieren vogels, reptielen, amfibieën en vissen. Aanvullen is zijdelings de aanwezige flora meegenomen. De resultaten van de quickscan zijn opgenomen in bijlage 1 van deze rapportage.

In de quicksan is ook de noodzakelijke aandacht besteed aan de effecten die verwacht kunnen worden op Natura 2000 gebieden en de lokale Ecologische hoofdstructuur. In deze rapportage wordt ingegaan op het nadere onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet en wordt ingegaan op de EHS-compensatie-opgave. Op basis van de uitkomsten van de toetsing Natuurbeschermingswet (geen verslechterende of significant versturende effecten) wordt in deze rapportage niet verder ingegaan op de Natuurbeschermingswet 1998.

2

ONDERZOEKSOPZET

In 2013 is het nader onderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn voor de verschillende soortgroepen ook verschillende onderzoeksmethodieken toegepast welke hieronder kort worden toegelicht.

2.1 Flora

Er is geen gerichte methodiek voor plantensoorten toegepast. Deze zijn in het onderzoek naar de overige soortgroepen meegenomen. Vanuit de quickscan was nader onderzoek naar flora ook niet noodzakelijk gezien de aangetroffen biotopen.

2.2 Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van soortensamenstelling, aantallen, gebruiksfunctie van het gebied en het vaststellen van verblijfplaatsen (kraamverblijven, winterverblijfplaatsen, zomerverblijven etc.), vliegroutes en foerageergebieden. Het veldonderzoek heeft zich voornamelijk gericht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in te kappen bomen.

Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector Pettersson D240X. Hiermee kunnen de ultrasone geluiden die vleermuizen tijdens het vliegen uitzenden voor het menselijk gehoor hoorbaar gemaakt worden. Met de Pettersson D240X kunnen vleermuiswaarnemingen worden getaped en geanalyseerd in speciaal hiervoor ontworpen software (Batsounds). Sommige soorten zijn moeilijk op geluid te determineren, doordat deze bijvoorbeeld veel overlapping hebben in geluid. Met behulp van Batsounds kunnen de meeste van deze lastig te determineren soorten dan op naam gebracht worden.

In totaal zijn vier veldbezoeken uitgevoerd, twee in de kraamperiode en twee in de baltsperiode. Het kraamonderzoek heeft zich gericht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens het uitvlieg- of invliegtijdstip van vleermuizen, respectievelijk rond zonsondergang en zonsopkomst. Het baltonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van zwerm- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens de baltsactiviteit van vleermuizen, na zonsondergang tot middernacht. Tijdens dit tijdstip is de meeste baltsactiviteit bij vleermuizen waar te nemen. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden tijdens voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden.

Bij de uitvoering van het vleermuisonderzoek is gewerkt conform het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' dat op 27 maart 2013 door het Vleermuisvakberaad Netwerk

Groene Bureaus, de Zoogdierverseniging en de Gegevensautoriteit Natuur is geactualiseerd voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek.

2.3 Landgebonden zoogdieren

Bij de uitvoer van het onderzoek naar landgebonden zoogdieren zoals das en eekhoorn is een combinatie gebruikt van twee veldtechnieken. Enerzijds is gebruik gemaakt van visueel onderzoek door zelf opzoek te gaan naar sporen (prenten, veegsporen en uitwerpselen) en vaste rust- en verblijfplaatsen. Voorts is gebruik gemaakt van een meer passieve onderzoeksmethode door de inzet van cameravallen (gedurende 3 weken (iedere week onder een andere hoek)). Dit zijn camera's die op een locatie worden opgehangen (bijv. bij een wildwissel). Indien de camera optische beweging vaststelt maakt de camera een foto en/of een filmpje. Door infrarood-technieken kunnen ook nachtelijke opnamen worden gemaakt. De camera's kunnen voor langere tijd blijven hangen en geven zodoende zonder verstoring van de soorten een goed beeld van het gebruik van een wissel door zoogdieren. In dit geval is voor de camera voer neergelegd om passerende dieren wat langer in beeld te hebben.

2.4 Broedvogels

Het onderzoek naar broedvogels is uitgevoerd door bomen en struiken in een ruime straal rond het plangebied te inspecteren op de aanwezigheid van nesten die kunnen dienen als een verblijfplaats die jaarrond beschermd is (roefvogelhorsten e.d.) Daarnaast is tijdens het nachtelijk onderzoek naar vleermuizen extra gelet op overvliegende uilen of de territoriale roep van deze soorten. Voor deze soortgroep zijn twee veldbezoeken in het broedseizoen afgelegd.

2.5 Amfibieën en reptielen

Het onderzoek naar amfibieën en reptielen heeft in de kantlijn van de hiervoor genoemde onderzoeken plaatsgevonden. Specifiek onderzoek was ook niet noodzakelijk gezien de conclusies ten aanzien van deze soortgroepen in de quickscan (zie bijlage). Amfibieën zijn specifiek opgespoord door grotere stukken hout om te draaien en vochtige biotopen te controleren.

2.6 Vissen

Het vissen onderzoek is met behulp van verschillende methoden uitgevoerd. De Zuidelijke Horsthoekerbeek is ter hoogte van de duiker onder de N-weg eerst met de hand bemonsterd. Hierbij is gebruik gemaakt van een RAVON-steeknet, waarbij de beek over 80 meter bemonsterd is. Aanvullend zijn wateren in de avonduren beschenen met een zaklamp om mogelijke vissen vast te stellen. Aanvullend is met een mand tijdsverschil t.o.v. het steeknetonderzoek electrovisserij toegepast om beschermde vissoorten in de Zuidelijke Horsthoekerbeek vast te stellen. De Middelste Horsthoekerbeek en de Noordelijke Horsthoekerbeek zijn voor de volledigheid meegenomen in het electrovisserijonderzoek.

3

RESULTATEN EN EFFECTEN

3.1 Flora

Voorkomen en functie

Uit gegevens van de provincie is naar voren gekomen dat de brede wespenorchis binnen het plangebied kan voorkomen tussen hectometerpaal 14.1 en 14.2. Binnen het plangebied is bij hectometerpaal 14.4 (traject 1) een groeiplaats van brede wespenorchis (tabel 1 ff-wet) vastgesteld. Voorts is de wilde marjolein in het gebied vastgesteld (tabel 2 ff-wet, traject 1). De soort groeit hier op een niet natuurlijke standplaats en is zeker uit aangrenzende tuinen uitgezaaid. De soort is van nature een graslandplant, van heischrale, kalkrijke situaties. Naast deze waarnemingen zijn geen aanvullende waarnemingen van belangwekkende flora gedaan. Opgemerkt wordt dat de bermen ten tijde van het onderzoek net gemaaid waren.

Effecten en ontheffing

Op basis van de bovenstaande gegevens moet geconcludeerd worden dat strikt beschermde planten niet voorkomen binnen het onderzoeksgebied. De groeiplaatscondities zijn te marginaal (schaduw, droogte) en te ongunstig (strooizout) voor strikt beschermde soorten. Voor de aangetroffen brede wespenorchis geldt een vrijstelling van ontheffing bij ruimtelijke ingrepen. M.b.t. de verwilderde wilde marjolein wordt voorgesteld om deze te verplanten naar een soortgelijke plaats op korte afstand van de huidige groeiplaats, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

3.2 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Het plangebied is tijdens het onderzoek beoordeeld op geschiktheid voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. De soorten Rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn in het plangebied en de directe omgeving aangetroffen. De aangetroffen soorten worden hieronder besproken.

Van de bovengenoemde soorten zijn gewone dwergvleermuis en laatvlieger gebouwbewonende soorten. Rosse vleermuis is een boombewonende soort en ruige dwergvleermuis bewoont zowel bomen als gebouwen.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene vleermuissoort. De soort wordt veelvuldig waargenomen in stedelijk gebied. (Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen aangetroffen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Gebouwen worden

ook als winterverblijf gebruikt, waarbij (mogelijk) vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden, mits deze vorstvrij zijn. Ze jagen hoofdzakelijk binnen en straal van 2-5 km van de verblijfplaats. Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren en ze jagen in gesloten tot half open landschap.

De gewone dwergvleermuis is tijdens het onderzoek het meest waargenomen. Vooral binnen traject 2 leek een hogere concentratie van dieren aanwezig te zijn. Verder waren waarnemingen van deze soort sporadisch. Vastgestelde individuen konden slechts voor een korte tijd waargenomen worden. Ook binnen de andere trajecten is de soort foeragerend vastgesteld.

Het aantal baltsende dieren (in de legenda aangeduid met 'territoriumgedrag') in het najaar bleef beperkt tot enkele dieren. Hiervan lag de concentratie wel bij de meer bebouwde delen van het plangebied (traject 1 en 4). Er zijn in het onderzoek geen verblijfplaatsen van deze gebouw bewonende soort vastgesteld en worden ook binnen het plangebied niet verwacht. Tevens zijn geen belangrijke foerageer- en vliegroutes vastgesteld. Na herinrichting is nog voldoende foerageergebied aanwezig. Mogelijke, niet aangetoonde vliegroutes schuiven slechts enkele meters op en hebben daarmee geen negatieve effecten op de functionaliteit van de verblijfplaats.

Laatvlieger

De laatvlieger komt in Nederland vrij algemeen voor (al laat de soort wel een dalende trend zien) en jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande groenelementen zoals bosranden, houtwallen en lanen. Kraamkolonies komen in Nederland voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Deze bevinden zich onder andere in de spouwmuur, ongebruikte dakruimten, achter en onder (dak)betimmering en onder daklijsten en dakpannen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen. De jachtgebieden liggen in een straal van 1 tot 5 km (zelden meer) rondom de kolonie. Vliegroutes volgen waar mogelijk lijnvormige structuren, maar laatvliegers vliegen bij gunstige weersomstandigheden ook wel grote afstanden door open gebied. De laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande elementen zoals bosranden, heggen en lanen.

De laatvlieger werd voornamelijk bij het agrarische deel van traject 4 foeragerend waargenomen. Ook is de soort enkele malen nabij het meer bebouwde deel tegen Epe t.h.v. traject 1 foeragerend vastgesteld. Er zijn geen verblijfplaatsen van de soort vastgesteld binnen het plangebied en belangrijke vliegroutes of belangrijk foerageergebied konden eveneens niet worden aangetoond.

Rosse vleermuis

Rosse vleermuis is in West-Europa een uitgesproken boombewonende soort. Onder andere solitaire mannetjes, groepen vrouwtjes met jongen en dieren in winterslaap gebruiken boomholten als onderkomen. De vlucht van rosse vleermuis doet enigszins denken aan die van gierzwaluw: hoog en snel. De afstand tussen dagrustplaats en jachtgebied wordt in de regel in een snelle rechte vlucht afgelegd, op een hoogte van honderd meter of meer.

Tijdens het onderzoek zijn slechts enkele waarnemingen gedaan van overvliegende rosse vleermuizen (traject 1 en 4). In het eerder uitgevoerde verkennende onderzoek was een boom vastgesteld met een mestspoor van vleermuizen (boom 2551) ter hoogte van traject 3. Uit het nader onderzoek blijkt dat het hier ook daadwerkelijk gaat om een

verblijfplaats van een groepje rosse vleermuizen (4-5 individuen). De aantallen lijken kleiner dan voorheen gezien de mate waarin het mestspoor is verminderd. Er zijn geen belangrijke vliegroutes of belangrijk foerageergebied van de soort vastgesteld binnen het plangebied.

Ruige dwergvleermuis

Ruige dwergvleermuis wordt in Nederland voornamelijk in het najaar gezien, in Nederland is slechts eenmaal een kraamverblijfplaats vastgesteld. Uit het buitenland zijn verblijfplaatsen vooral aangetroffen in spleten en gaten in bomen, in nest- en vleermuiskasten, in gebouwen achter betimmeringen, achter daklijsten, onder dakbedekking en op zolders. (Kraam)kolonies variëren van vijftig tot honderdvijftig dieren. Ze gebruiken meerdere verblijfplaatsen en verhuizen relatief vaak. Als winterverblijf zijn gebouwen (spouwmuur, dakpannen, betimmering), houtstapels, maar ook boomholtes en nest- en vleermuiskasten bekend. Het zijn, in ieder geval in de relatief milde Nederlandse winters, geen stabiele slapers. Ze zijn relatief vaak wakker en kiezen temperatuurgevoelige winterslaapplaatsen. Bij vorst zoeken ze dan vaak verwarmde huizen op. Ze jagen tot op 5 á 10 km van de verblijfplaats. Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren. Ruige dwergvleermuizen jagen in vooral half open bosrijk landschap.

De ruige dwergvleermuis is slechts een keer foeragerend waargenomen in een open bos/bosrand ter hoogte van traject 2. Er zijn geen aanwijzingen dat de soort binnen het plangebied gebruik maakt van een vaste vliegroute en/of verblijfplaatsen.

Effecten en ontheffing

Gewone dwergvleermuis en laatvlieger

Gezien het feit dat met de voorgenomen activiteiten geen bebouwing gesloopt wordt, zijn negatieve effecten op verblijfplaatsen van deze soorten uit te sluiten. Tevens worden geen belangrijke vliegroutes en foerageergebied van deze soorten aangetast. Daarmee is de functionaliteit van de verblijfplaats ook blijvend gegarandeerd. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de flora- en faunawet is voor deze soort dan ook niet noodzakelijk.

Ruige dwergvleermuis

Voor deze soort geldt hetzelfde als bovenstaande gebouwbewonende soort. Het is niet aannemelijk te maken dat er negatieve effecten op verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes optreden als gevolg van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de flora- en faunawet is voor deze soort dan ook niet noodzakelijk.

Rosse vleermuis

Van deze soort is geen belangrijke vliegroute of foerageergebied vastgesteld. Wel is in traject 3 een beuk (boomnummer 2551) vastgesteld met rosse vleermuizen. Deze boom blijft samen met de 'buurbomen' behouden. Daarmee blijft ook de vaste rust- en verblijfplaats van de soort in tact. Tijdens de uitvoer van de werkzaamheden dient wel extra rekening gehouden te worden met de vaste rust- en verblijfplaats. Dit kan door de directe plek rond de boom af te schermen met hoge hekwerken. E.e.a. wordt nader uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol. Op basis van het bovenstaande moet

geconstateerd worden dat er geen sprake is van een negatief effect. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

3.3 Landgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Visueel onderzoek

Tijdens visueel onderzoek zijn algemeen voorkomende beschermde zoogdieren (tabel 1 ff-wet) en hun sporen vastgesteld. Het gaat om sporen van bosmuizen(holen) en reeën (ligplekken). Het grootste deel van het onderzoeksgebied is door afrasteringen niet passeerbaar voor grotere zoogdieren. Alleen ter hoogte van traject 2 en ter hoogte van de landbouwgebieden in traject 3 en 4 is de N794 goed passeerbaar voor zoogdieren. In de landbouwpercelen met maïs zijn geen vraat-/schadesporen van das vastgesteld. Primair heeft het wegtracé zelf weinig te bieden voor grotere zoogdieren. De aangrenzende bossen kunnen wel dienst doen als rust- of foerageergebied. Het verkeer op de N-weg voorkomt waarschijnlijk dat grotere zoogdieren zich ophouden in de bermen. Bij traject 3 zijn enkele foeragerende konijnen vastgesteld (tabel 1 ff-wet).

Cameraval-onderzoek

Nabij traject 2 ligt de vermeende wildwissel (Econsultancy, 2011). Hier is een cameraval opstelling geplaatst om gedurende langere tijd vast te stellen of de das hier een permanente wissel heeft. Na het uitlezen van de gegevens van de camera bleek dat das (tabel 3-ff-wet), vos (tabel 1-ffwet), eekhoorn en steenmarter (beiden tabel 2-ff-wet) de wildwissel of alleen de omgeving hebben gebruikt.

Das is in drie weken tijd slechts één keer vastgesteld. Het ging hierbij om een jong dier dat vanuit noordwestelijke richting kwam en ook die kant weer opliep (maakte geen gebruik van de wissel). Vossen zijn met meer regelmaat vastgesteld, waaronder een keer met 3 tegelijk. Naast een verwilderde kat is ook een steenmarter enkele malen vastgesteld. Voorts is eekhoorn foeragerend voor de camera waargenomen. Van de laatste twee soorten zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen vastgesteld zoals taknesten (voor eekhoorn) en of takhopen e.d. voor de steenmarter. Zowel steenmarter als eekhoorn maken wel gebruik van het plangebied om te foerageren. Uit gegevens van de provincie blijkt dat ook wild zwijn in het plangebied en de directe omgeving voorkomt.

Effecten en ontheffing

Tabel 1-soorten

Uit de veldgegevens is naar voren gekomen dat in de omgeving van het plangebied tabel 1-soorten voorkomen (o.a. bosmuizen, vos, ree, wild zwijn en konijn). Het gaat om algemene soorten, waarvoor in het kader van de flora- en faunawet geen ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk is bij ruimtelijke ingrepen.

Tabel 2-soorten (steenmarter, eekhoorn en wild zwijn)

Steenmarter en eekhoorn zijn voor de cameraval vastgesteld en gebruiken het plangebied als foerageergebied of gebied om door heen te migreren. Met de voorgenomen her-inrichting van het plangebied gaat een deel van de aanwezig begroeiing verloren. Echter er wordt ook weer nieuwe begroeiing aangebracht. Voor beide soorten geldt dat ze weinig kritisch zijn t.a.v. hun directe leefomgeving. Beide soorten zijn zeer mobiel en hebben een groot aanpassingsvermogen. Met de

voorgenomen aanpassingen in het plangebied (opschuiven bosrand en kap van bomen) is geen sprake van een significant negatieve aantasting van het leefgebied van de soort en daarmee is er ook geen sprake van een negatief effect op individuen en de populatie van de soorten ter plekke. Eekhoorn gebruikt de boomkronen niet om de weg over te steken. Hiervoor zijn de bomen te weinig in sluiting. Het doen van nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing voor deze soorten is hier niet aan de orde.

Wild zwijn is ook een soort die in het plangebied kan voorkomen. Er zijn in het verleden geregeld aanrijdingen geweest met deze soort. De nieuwe situatie leidt niet tot een significante afname van het leefgebied van het wild zwijn. Tevens is het niet aannemelijk dat met het voornemen meer dieren worden aangereden. Het doen van nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing voor deze soort is hier niet aan de orde.

Tabel 3-soorten (das)

Er is slechts één maal (in drie weken tijd) een waarneming gedaan van een das nabij de wildwissel. Uit de videobeelden moet opgemaakt worden dat de soort geen gebruik heeft gemaakt van de wildwissel. Verder zijn ook geen verse dassensporen zoals krabsporen en mestputjes vastgesteld. Op basis daarvan moet dan ook geconstateerd worden dat de wildwissel geen belangrijk onderdeel vormt voor uitwisseling tussen populaties onderling of vaste routes naar foerageergebieden. Tevens is geen activiteit van dassen vastgesteld nabij de aangrenzende landbouwgronden. Het doen van nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

Opmerking: In de verkenning van de N794 is aangegeven dat een dassenknelpunt mogelijkerwijs opgelost moet worden (zie ook Econsultancy, 2011). Op basis van de monitoring van de vermeende dassenwissel over een periode van 3 weken moet geconcludeerd worden dat deze niet veelvuldig door de das gebruikt wordt. Het aanleggen van een faunapassage voor dassen op deze plaats is dan ook weinig zinvol.

3.4 Broedvogels

Voorkomen en functie

De nadruk van het onderzoek lag op het vaststellen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van broedvogels. Op basis van de veldbezoeken in het broedseizoen moet geconstateerd worden dat jaarrond beschermde nesten van huismus en gierzwaluw niet binnen het plangebied voorkomen. Ook zijn geen belangwekkende waarnemingen gedaan van roofvogels zoals buizerd, havik, wespandief en sperwer. Tevens zijn nesten van deze soorten niet in de directe omgeving van het plangebied vastgesteld.

Tijdens het vleermuisonderzoek in de avonduren zijn enkele waarnemingen van uilen gedaan. Ter hoogte van Restaurant 'Dennenheuvel' (noordzijde traject 1) zijn drie jonge ransuilen vastgesteld. Deze soort broedt overwegend in oude kraaiennesten en eksternesten en brengt de dag veelal door in coniferen of dennen dicht tegen de stam in bebouwd gebied. Concentraties van braakballen zijn niet vastgesteld, waardoor roestbomen (boom waar (rans)uilen overdagen) uitgesloten worden.

Verder is een roepende bosuil vastgesteld ter hoogte van traject 4. Er zijn geen indicaties die wijzen op een nest van deze soort. Mogelijk maakt het plangebied wel onderdeel uit van het leefgebied (foerageergebied) van deze soort.

Effecten en ontheffing

Huismus en gierzwaluw zijn beide soorten die gebonden zijn aan gebouwen voor hun nestgelegenheid. Gezien de afwezigheid van de soorten en het feit dat de gebouwen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden blijven, zijn geen negatieve effecten op huismus en gierzwaluw te verwachten. Ook kunnen negatieve effecten op roofvogels worden uitgesloten vanwege het ontbreken van jaarrond beschermde nesten binnen de invloedssfeer van de weg.

uilen

Met de voorgenomen ontwikkeling gaan geen nestplaatsen van de ransuil en bosuil verloren. Tevens worden geen roestbomen verwijderd. Van bosuil en ransuil moet worden vastgesteld dat deze wel in de omgeving voorkomt (respectievelijk traject 4 en traject 1), maar binnen het plangebied geen nest hebben. Met de hernieuwde invulling gaat geen wezenlijk leefgebied (foerageergebied) van de soort verloren.

Op basis van het bovenstaande wordt geconcludeerd dat binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden geen jaarrond beschermde nesten van vogels aanwezig zijn. Wel zijn er enkele vogelsoorten die gebruik maken van jaarrond beschermde nesten in het plangebied en de omgeving vastgesteld. Zij gebruiken het plangebied om te foerageren. Van negatieve effecten op broedvogels die jaarrond gebruik maken van vaste rust- en verblijfplaatsen is dan ook geen sprake

Broedseizoen

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden, tenzij nader onderzoek heeft uitgewezen dat broedvogels afwezig zijn.

3.5 Amfibieën en reptielen

Voorkomen en functie

Amfibieën

Tijdens het onderzoek naar amfibieën zijn gewone pad, bruine kikker (beide tabel 1-soort ff-wet) en Alpenwatersalamander (tabel 2-soort ff-wet) vastgesteld binnen het onderzoeksgebied (traject 2). De vondst van de Alpenwatersalamander (5 exemplaren (adulten en juvenielen)) is opmerkelijk te noemen aangezien de meest nabij gelegen populatie op 15 km afstand ligt. Met deze vondst is het verspreidingsbeeld van de soort verder gecompleteerd. Het is ook goed mogelijk dat de soort door de mens naar de omgeving van het plangebied is gehaald. Op basis van de waarneming van zowel adulten als juvenielen moet geconstateerd worden dat hier sprake is van succesvolle voortplanting. Op basis van de aanwezige biotopen moet tevens geconstateerd worden dat voortplanting binnen het plangebied zelf niet mogelijk is door het ontbreken van

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

visvrije, niet stromende open wateren. Alle drie de aangetroffen soorten schuilen onder dikkere boomstronken en liggend dood hout. Ook bladerpakketten en vochtige plekken in zaksloten worden gebruikt als landverblijf.

Reptielen

Tijdens het onderzoek naar amfibieën is ook gelet op potentiële verblijfplaatsen van reptielen. Veelal kiezen amfibieën en reptielen een soortgelijk biotoop voor overdaging. Er zijn echter geen reptielen vastgesteld. Op basis van de aanwezige biotopen moet gesteld worden dat geen geschikt foerageer- of verblijfbiootoop aanwezig is.

Effecten en ontheffing

Amfibieën

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

De Alpenwatersalamander heeft een striktere bescherming (tabel 2-soort). Met de voorgenomen ingreep mogen verblijfplaatsen en individuen van de soort niet worden aangetast. Gezien het feit dat met de voorgenomen herinrichting geen geschikt landbiotoop wordt aangetast en de zaksloten behouden blijven zijn geen negatieve effecten op de soort te verwachten. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

Het opstellen van een ecologisch werkprotocol is wel noodzakelijk. Hierin wordt opgenomen dat langs dit deel van het traject (hectometrering 15,05 tot 15,35) aan weerszijden van de weg amfibieschermen worden geplaatst. Als dieren dan migrerend door het plangebied willen trekken worden zij door het amfibie-scherm tegengehouden en opgevangen. Ze kunnen dan veilig naar de overkant van de weg gebracht worden.

Reptielen

Door het niet aanwezig zijn van reptielen in het plangebied zijn negatieve effecten op deze soortgroep uit te sluiten.

3.6 Vissen

Voorkomen en functie

De Zuidelijke Horsthoekerbeek is twee keer onderzocht op vissen (paragraaf 2.6). Hierbij zijn de soorten bierpje, driedoornige stekelbaars en tien doornige stekelbaars vastgesteld. Voor het complete beeld zijn ook de Middelste Horsthoekerbeek en de Noordelijke Horsthoekerbeek onderzocht op vissen. Dit leverde dezelfde soortensamenstelling op. De dieren foerageren in de beek op kleine waterinsecten en planten zich hier naar alle waarschijnlijkheid ook voor.

Effecten en ontheffing

Alle aangetroffen vissoorten zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet. Bierpje is in het nabije verleden uit de lijst van beschermde diersoorten gehaald omdat de soort veelvuldig in Nederland voorkomt en daarom is ondergebracht bij de Visserijwet. Op

basis hiervan moet geconcludeerd worden dat de voorgenomen werkzaamheden aan de watergang of duikers geen conflict veroorzaakt met de Flora- en faunawet.

4

EHS-TOETSING-COMPENSATIE

4.1 Provinciale Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt (PEHS). Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Daarom geldt in de EHS het 'nee' tenzij-regime. Als een voorgenomen ingreep de nee, tenzij-toets met positieve gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden. Eventuele nadelige effecten moeten worden gemitigeerd en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Als een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het nee, tenzij-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen uitgezet wat de compensatie ongeveer omvat en op welke wijze en waar deze gecompenseerd kan worden. E.e.a. kan in omvang nog wijzigen richting een definitief plan. De oppervlaktematen mogen daarom niet te strikt genomen worden. Bij het definitieve ontwerp kan de te compenseren oppervlakte zowel afnemen als toenemen.

Kader 1: EHS wordt GNN

De huidige EHS wordt in de nieuwe omgevingsvisie van de Provincie vervangen door het Gelders natuurnetwerk (GNN) en de Groene ontwikkelingszone (GO). Bestaande en nog te ontwikkelen natuur komt in hoofdlijnen overeen met de EHS-natuur. De overige EHS wordt opgenomen als GO, wat grotendeels overeenkomt met de EHS verweven en EHS verbinden. In de onderstaande tekst wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de nieuwe naamgeving.

In het nieuwe beleid blijft de bestaande natuur (GNN) beschermd onder het 'Nee, tenzij-principe' en de compensatieplicht. In het GO moeten nieuwe ontwikkelingen leiden tot een meerwaarde van het natuurnetwerk.

4.2 Toetsingskader

Een significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van het GNN is niet toegestaan tenzij:

- Er sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- Er geen alternatieven zijn;
- De resterende schade (na mitigatie) wordt gecompenseerd.

Voor relatief kleinschalige ontwikkelingen is een ontheffing van dit verbod mogelijk, mits wordt aangetoond en verzekerd dat deze wijziging:

- De wezenlijke kenmerken en waarden slecht in beperkte mate aantast.

- De kwaliteit en kwantiteit van de GNN op het betreffende gebiedsniveau tenminste behoudt.
- Plaatsvindt na een zorgvuldige afweging van alternatieve locaties
- Maatregelen bevat die resulteren in een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing.

Op basis van de voorgenomen plannen en de impact die dit heeft op de EHS ter plekke, moet geconcludeerd worden dat dit project valt onder kleinschalige ontwikkelingen in de EHS.

4.3 Begrenzing ter plaatse

Op de onderstaande figuur 1 staat het Gelders natuurnetwerkt (GNN) weergegeven. In bijlage 3 is een grotere uitsnede van de EHS ter plekke weergegeven. Te zien is dat de EHS ter hoogte van traject 2 het plangebied doorkruist. De noordwestzijde van traject 1, 2 en 3 grenzen gedeeltelijk aan de EHS. Traject 4 maakt geen onderdeel uit van het GNN. De weg zelf maakt eveneens geen onderdeel uit van het GNN ter plekke. De watergangen net te zuiden van de kruising met de A50 zijn HEN-wateren (Hoogst Ecologisch Niveau). Het gaat hier om de Molenbeek, welke deels binnen de begrenzing van het GGN liggen.

Figuur 1: Ligging van de EHS ter plekke van het plangebied. Groen vlakken (GNN) Arcering (GO).

Delen van het plangebied vallen binnen het Gelders Natuurnetwerk. Om te bepalen welke oppervlakte van het netwerk gecompenseerd moet worden is de begrenzing van het Gelders Natuurnetwerk in een GIS-omgeving ingeladen. Daarna is de toekomstige omvang van het plangebied (incl 2,5 m berm aan weerszijden) ingeladen. Het verschil in oppervlakte binnen de EHS is bepaald tussen de huidige weg en het nieuwe ontwerp. Het gaat hier om de oppervlaktematen die permanent onttrokken worden aan het Netwerk (bijv. fietspaden, bermen e.d.) bij elkaar opgeteld. Uit de berekeningen blijkt het hier te gaan om de volgende oppervlaktewaarden:

GNN(natuur):	5669 m ² = 0.60 ha
GO (verweven):	3047 m ² = 0.30 ha

Beide oppervlakten dienen gecompenseerd te worden.

4.4 Wezenlijke waarden en kenmerken

Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken zullen de te beschermen en te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied moeten worden gespecificeerd. In Gederland is dit nog niet in de nieuwe omgevingsvisie vastgelegd, echter, vanwege de beperkte afwijkingen ten opzichte van de oude omgevingsvisie wijken ook de kernkwaliteiten voor de omgeving naar verwachting nauwelijks af.

De wezenlijke waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied (Natuurbeheerplan Gelderland 2013). Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en – kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water, lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde.

4.5 Ecologische waarden begrensde eenheden

Bij de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen wordt een aantal beheertypen die zijn aangeduid in het Natuurbeheerplan Gelderland 2013 doorsneden. Het gaat om:

- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos (723 m²)
- N16.01 Droog bos met productie (4934 m²)
- N03.01 Beek en bron (12 m²)

N15.02 Dennen- eiken- en beukenbos

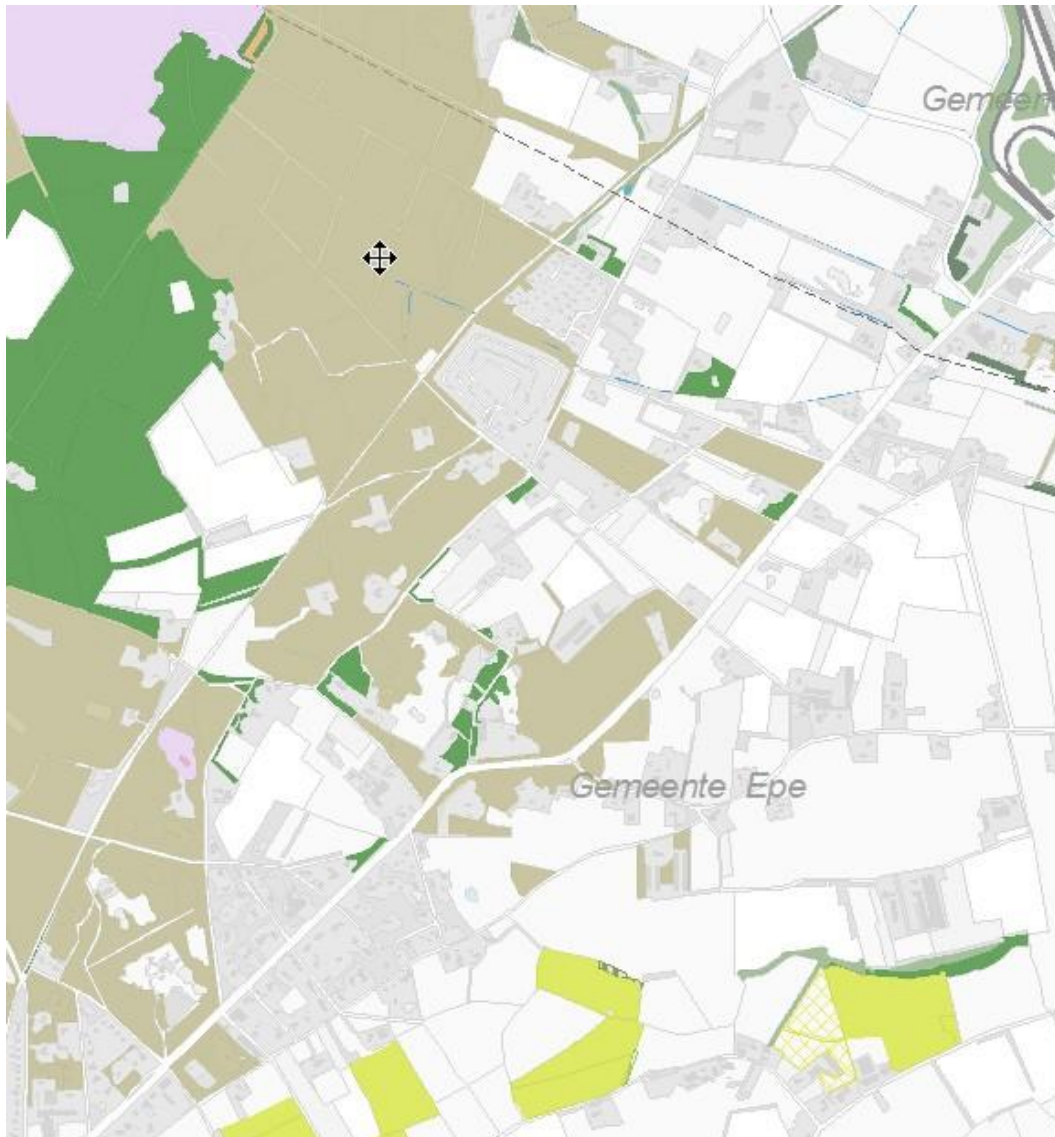
Dit beheertype omvat ter plekke hoofdzakelijk een beukenopstand op particulierterrein. Het beheertype is ter plaatse van de weg uitgerasterd. De opstanden zijn ouder dan 25 jaar, maar jonger dan 100 jaar. De gelaagdheid van het bos is aan de randen goed, maar door het donkere scherm is het bosvak van binnen redelijk open en onbegroeid. Het plangebied kan onderdeel uitmaken van het leefgebied van algemene grondgebonden zoogdieren en algemeen voorkomende vogels. Op basis van de bosstructuur en de gegevens van het flora- en faunaonderzoek lijkt het plangebied niet geschikt voor vogelsoorten die jaarrond gebruik maken van beschermde nesten.

N16.01 Droog bos met productie

Dit beheertype bestaat uit diverse boomsoorten van de droge gronden. De soortensamenstelling en de bosstructuur is per perceel sterk wisselend. De bossen zijn tussen de 25 en 100 jaar oud. Deze bossen kunnen een bijdrage leveren aan het leefgebied van de aangetroffen dieren. Zie hiervoor ook bijlage 2 van deze rapportage.

N03.01 Beek en bron

De Molenbeek wordt op een zeer klein deel aangepast (wijziging in duikers). De aanwezig visfauna ondervindt van de ingreep geen nadelige gevolgen. Een compensatieopgaaf is niet nodig aangezien de oppervlakte beek gelijk blijft.

Figuur 2: Ligging beheertypen N16.01 Droge bossen met productie (bruin) en N15.02 Dennen-, eiken- of Bekenbos (groen)

De bovengenoemde beheertypen dienen gecompenseerd te worden. In bijlage 4 staat weergegeven op welke wijze gecompenseerd moet worden (bron: Streekplan Gelderland). Bij de compensatie van de bostypen moet men rekening houden met een oppervlaktetoeslag van 30%. Voorts moet de afname van de Groene ontwikkelingszone

ook gecompenseerd worden. E.e.a. moet verder worden uitgewerkt in een EHS-compensatieplan.

5

CONCLUSIES EN ADVIES

5.1 Conclusies Flora- en faunawet

Tabel 1-soorten

Geconcludeerd moet worden dat het plangebied onderdeel uit maakt van het leefgebied van diverse algemene, maar beschermde soorten uit tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van ontheffing bij ruimtelijke ingrepen.

Tabel 2-soorten

Steenmarter, eekhoorn, wild zwijn

De aangetroffen tabel 2 soorten steenmarter en eekhoorn () ondervinden geen negatief effect van de voorgenomen maatregel omdat zij zeer mobiel zijn en een relatief groot leefgebied hebben. Zij zullen zich snel aanpassen aan de nieuwe situatie. Ditzelfde geldt ook voor het wild zwijn. Het doen van nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

Alpenwatersalamander

De Alpenwatersalamander is een meer kritische soort die minder mobiel is en een verborgen levenswijze heeft. De soort gebruikt het plangebied niet als permanent landbiotoop, maar kan het wel gebruiken om door heen te migreren. Door over dit deel van het traject tijdelijke amfibieschermen te plaatsen wordt voorkomen dat dieren in het plangebied terechtkomen. E.e.a. wordt uitgerwerkt in een ecologisch werkprotocol. Het doen van nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

Tabel 3-soorten

Vleermuizen

Met uitzondering van een verblijfplaats van de rosse vleermuis (boom 2551, traject 3) zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. De verblijfplaats van de rosse vleermuis blijft behouden en wordt tijdens de werkzaamheden afgeschermd. Belangrijke vliegroutes en foerageergebieden zijn niet vast gesteld. Het doen van verder onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor vleermuizen.

Das

De das is nabij het plangebied vastgesteld d.m.v. een camera-val. Het betrof een jong dier die geen gebruik heeft gemaakt van de wildwissel. Ondanks het feit dat er in de directe omgeving dassenburchten aanwezig zijn, zijn gedurende drie weken geen dieren op camera vastgelegd. Negatieve effecten op deze soort of hun migratieroutes zijn dan

ook uit te sluiten. Het doen van nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor de das.

Opmerking: In de verkenning van de N794 is aangegeven dat een dassenknelpunt mogelijkwerwijs opgelost moet worden (zie ook Econsultancy, 2011). Op basis van de monitoring van de vermeende dassenwissel over een periode van 3 weken moet geconcludeerd worden dat deze niet veelvuldig door de das gebruikt wordt. Het aanleggen van een faunapassage voor dassen op deze plaats is dan ook weinig zinvol.

5.2 EHS-toetsing

Op basis van voorlopige berekeningen wordt met de realisatie van de plannen afbreuk gedaan aan de EHS ter plekke. Er ligt een compensatieopgaaf voor twee bosbeheertypen te weten:

- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos ($723 \text{ m}^2 + 30\%$)
- N16.01 Droog bos met productie ($4934 \text{ m}^2 + 30\%$)

Voorts ligt er een compensatieopgaaf voor de Groene ontwikkelingszone (GO).

5.3 Advies

Broedvogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen uitgevoerd mogen worden, tenzij nader onderzoek heeft uitgewezen dat broedvogels afwezig zijn.

Natuur is dynamisch

De natuur is soms dynamisch waardoor soorten uit een gebied verdwijnen en andere soorten in een gebied arriveren. Met het voorliggende onderzoek heeft de Provincie Gelderland voldoende invulling gegeven aan haar zorgplicht. Echter, het is verstandig om voorafgaand aan de werkzaamheden het terrein nog eenmalig te doorlopen op mogelijke problemen t.a.v. beschermde soorten. Veelal gaat het hier dan om nieuwe wildwissels of nieuw gebouwde nesten van roofvogels of nesten van eekhoorn. E.e.a. kan samen met de andere aanbevelingen in deze rapportage verwerkt worden in een ecologisch werkprotocol. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Laatste inspectie voorafgaand aan de werkzaamheden;
- Kappen van begroeiing buiten het broedseizoen;
- Plaatsen tijdelijk amfibieënscherm
- Verplanten brede wespenorchis en wilde marjolein.

Gelders Natuurnetwerk

De beide bosbeheertypen zijn gemengde bossen van de droge gronden. Voor een goede compensatie van dergelijke beheertypen is in de meeste gevallen een bosklimaat noodzakelijk. Dit kan alleen bereikt worden als jonge aanplant aansluiting vindt bij bestaande boscomplexen. Echter, ook smalle percelen zoals singels en houtwallen zijn in

het natuurbeheerplan aangemerkt als deze bosbeheertypen. In de directe omgeving zijn goede mogelijkheden voor compensatie van bos in de vorm van nieuwe bosaanplant, doortrekken bestaande lijnvormige structuren zoals houtwallen en singels e.d. Dit levert weer een bijdrage aan een goed functionerend Gelders Natuurnetwerk. E.e.a. kan in overleg gerealiseerd worden met omwonenden, landgoedeigenaren, stichting het Gelders Landschap en kastelen en andere gebiedspartijen.

LITERATUUR

Bos F. , et al., 2006, *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, Utrecht

Econsultancy, 2011, Rapport trajectverkenning (2013) 35-N794 (Epe-Heerde), Provincie Gelderland, Arnhem

Koninklijke Vermande, 1999-2007, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag

Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV-uitgeverij, Utrecht

Mennema, J., et al., 1980, *Atlas van de Nederlandse Flora, deel 1, 2 & 3*, Uitgeverij Kosmos, Utrecht

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501 *Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

RAVON, 2012, nr. 46 jaargang 14 nummer 4, *Waarnemingsoverzicht 2011*, Drukkerij HPC, Arnhem

Gebruikte websites

www.floron.nl
www.minlnv.nl
www.natuurloket.nl
www.ravon.nl
www.sovon.nl
www.telmee.nl
www.vlindernet.nl
www.vzz.nl
www.waarneming.nl
www.zoogdiervereniging.nl
www.zoogdieratlas.nl

Rapportage afgestemd met

- Rapportage Bomeninventarisatie 2013 (DE Groot)
- (voor)ontwerp via iViewer van projectsite N794 provincie Gelderland.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Onderzoek Flora- en faunawet N794 Epe Heerde

Bijlage 2: Verspreidingskaarten (beschermde) diersoorten

Bijlage 3: EHS of Gelders Natuurnetwerk

Bijlage 4: Compensatie volgens Streekplan Gelderland

Bijlage 1: Onderzoek Flora- en faunawet N794 Epe Heerde

Onderzoek Flora- en faunawet N794 Epe-Heerde

Opdrachtgever: Provincie Gelderland, Arnhem.
Mevrouw G. van Leeuwen

Opdrachtnemer: Dolstra Ecologisch Advies, Nijeholtwolde.

1. INLEIDING	2
1.1 Onderzoek Flora-&Faunawet	2
1.1.1 Aanwezigheid beschermde soorten beoordeeld	2
1.1.2 Onderzoeksafbakening.....	2
1.1.3 Werkprotocol Flora en Fauna	3
2. NATUURWETGEVING	4
2.1 Flora-en faunawet beschermd flora en fauna	4
2.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998	5
2.3 Ecologische hoofdstructuur	6
2.4 Begrenzing	7
2.5 Kernkwaliteiten	8
3. GEBIEDSKARAKTERISTIEK	9
3.1 Herinrichting tracé	11
4. BESCHERMDE SOORTEN	13
4.1 Veldbezoek.....	13
4.2 Beschermde planten te verwachten	13
4.3 Vaste broed-, rust- en verblijfplaatsen van vogels	14
4.4 Algemene grondgebonden zoogdieren	16
4.5 Beschermde vleermuissoorten.....	19
4.6 Gebied geschikt voor amfibieën	20
4.7 Gebied geschikt voor reptielen.....	20
4.8 Gebied geschikt voor beschermde vissoorten	21
4.9 Overige beschermde soorten niet verwacht	23
5. CONCLUSIE EN ADVIES.....	24
5.1 Beschermde natuurgebieden	24
5.2 Ecologische hoofdstructuur	24
5.3 Flora-en faunawet	25
5.4 Afbakening	29

1. Inleiding

1.1 Onderzoek Flora- & Faunawet

1.1.1 Aanwezigheid beschermde soorten beoordeeld

In verband met het voornemen tot het herinrichten van de fietspaden langs de Heerderweg, de N794 tussen Epe en Heerde, heeft Dolstra Ecologisch Advies allereerst een quick-scan in het kader van de Flora- en faunawet uitgevoerd. Op 29 april 2013 heeft een veldbezoek plaatsgevonden op de projectlocatie, welke is uitgevoerd door dhr. T. Dolstra (ecologisch adviseur).

Doel van dit veldbezoek was om een beeld te krijgen van de aanwezige habitats en de daar voorkomende beschermde dier- en plantensoorten. Op basis van de resultaten van dit veldbezoek en de gegevens uit o.a. recente verspreidingsatlassen, worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen op beschermde soorten en de eventueel noodzakelijk te nemen vervolgstappen.

De ligging van 'het plangebied (traject)' is weergegeven in figuren 1 en 2 en in bijlage 2.

1.1.2 Onderzoeksafbakening

Dit onderzoek betreft een verkennend onderzoek of quick-scan. Dit betekent dat er in deze quick-scan geen soortgerichte inventarisatie is uitgevoerd naar beschermde waarden. De quick-scan geeft een indruk van de ecologische waarden en mogelijk aanwezige soorten in het gebied.

Voor een aantal onderdelen zal blijken dat aanvullend onderzoek nodig is om een ontheffingsaanvraag nader te onderbouwen.

Deze quick-scan is gelijktijdig uitgevoerd met een opname en inmeting van alle bomen langs weerszijde van het tracé over een breedte van circa 40 meter uit de weg.

De bomen-inventarisatie is weergegeven in een aparte rapportage. Alle bomen in deze inventarisatie (in totaal circa 3000 stuks) zijn genummerd met een uniek nummer 1 t/m circa 3000.

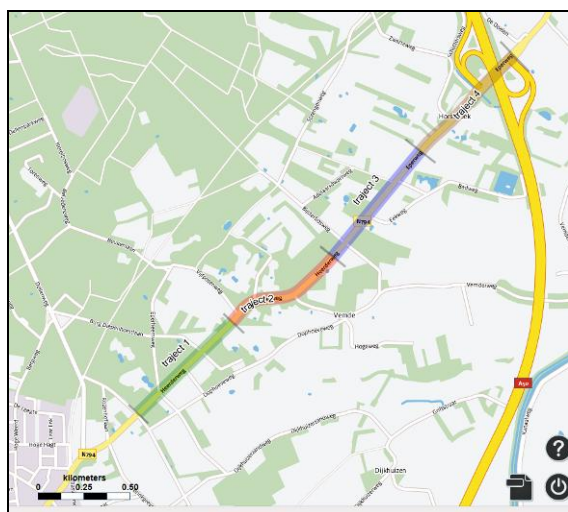
1.1.3 Werkprotocol Flora en Fauna

Provincie Gelderland hanteert bij het uitvoeren van werkzaamheden de gedragscode provinciale infrastructuur Flora en Fauna (2013)

Figuur 1. Ligging van de Heerderweg, N794 (van Dellenweg t/m A50: begrenst door rode lijnen) tussen Epe en Heerde. (Bron: Google Maps).

Figuur 2. Plangebied opgedeeld in trajecten 1 t/m 4. (Bron: Ivierwer).

2. Natuurwetgeving

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings-

of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet.

De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

2.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Het plangebied zelf maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied. Op grotere afstand (ruim 400m) ligt het Natura 2000-gebied Veluwe (figuur 3). De Veluwe is een Vogel- en Habitatrichtlijngebied. De beschermde habitattypen, habitatsoorten en de prioritaire vogelrichtlijnsoorten zijn in tabel 1 opgenomen.

2.2.1 Habitattypen

Binnen het plangebied zijn geen habitattypen aanwezig die voldoen aan de vegetatiekundige kenmerken van de beschermde habitattypen van Natura 2000-gebied Veluwe. Ook is het plangebied geen (zaad)bron voor kritische of beschermde soorten uit de genoemde habitattypen. Omdat buiten de beschermde habitattypen gewerkt wordt is geen sprake van fysieke schade door bijvoorbeeld betreding e.d. Ook andere (indirect)verstorende effecten zoals depositie van stikstof e.d. wijzigen niet met de voorgenomen ingreep. Er zijn geen aanknopingspunten te vinden die een nadere onderbouwing van de effecten op habitattypen noodzakelijk maken.

Conclusie: Verstorende of significant verslechterende effecten op beschermde habitattypen zijn hier niet aan de orde.

2.2.2 Habitatsoorten

De aangewezen habitatsoorten zijn met uitzondering van het vliegend hert (een kever) jaarrond of voor een deel van het jaar gebonden aan waterelementen. Binnen het plangebied worden geen watergangen of waterelementen met geschikt biotoop voor deze soorten gedempt of minder geschikt gemaakt. T.a.v. de het vliegend hert ontbreekt geschikt biotoop binnen het plangebied in de vorm van staand en liggend dood hout van eiken. Het gebied is vrij 'opgeruimd'. Dood hout is van groot belang voor de ontwikkeling van de larven van deze kever. Het plangebied heeft daarmee geen belangrijke functie als bronpopulatie voor het vliegend hert in het Natura 2000-gebied. Op basis van het bovenstaande moet geconcludeerd worden dat er geen sprake is van negatieve effecten op habitatsoorten.

Conclusie: Verstorende of significant verslechterende effecten op beschermde habitatsoorten zijn hier niet aan de orde.

2.2.3 Broedvogels

Geen van de onderstaande prioritaire vogelsoorten is in het gebied vastgesteld. Geschikt habitat ontbreekt voor een groot deel van deze soorten, die juist gebonden zijn aan stuifzanden en heideterreinen. De soorten van bos zijn niet vastgesteld binnen het plangebied. Ze komen (deels) slechts sporadisch in Nederland voor of zijn zeer kritisch t.a.v. geluid en optische verstoring door bijv wegverkeer.

Conclusie: Versturende of significant verslechterende effecten op de aangewezen broedvogelsoorten uit de vogelrichtlijn zijn hier niet aan de orde.

Instandhoudingsdoelstellingen							
		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Habitattypen							
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	--	>	>			
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	-	=	=			
H2330	Zandverstuivingen	--	>	>			
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	=	=			
H3160	Zure vennen	-	=	>			
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	-	>	>			
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>			
H4030	Droge heiden	--	>	>			
H5130	Jeneverbesstruwelen	-	=	>			
H6230	*Heischrale graslanden	--	>	>			
H6410	Blauwgraslanden	--	>	>			
H7110B	*Actieve hoogvenen (heideveentjes)	--	>	>			
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	>	>			
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	-	>	=			
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	--	>	=			
H9190	Oude eikenbossen	-	>	>			
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	>	>			
Habitatsoorten							
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	--	>	>	>		
H1083	Vliegend hert	-	>	>	>		
H1096	Beekprik	--	>	>	>		
H1163	Rivierdonderpad	-	>	=	>		
H1166	Kamsalamander	-	=	=	=		
H1318	Meervleermuis	-	=	=	=		
H1831	Drijvende waterweegbree	-	=	=	=		
Broedvogels							
A072	Wespendief	+	=	=			150
A224	Nachtzwaluw	-	=	=			610
A229	Ijsvogel	+	=	=			30
A233	Draaihals	--	>	>			100
A236	Zwarte Specht	+	=	=			430
A246	Boomleeuwerik	+	=	=			2400
A255	Duinpieper	--	>	>			40
A276	Roodborsttapuit	+	=	=			1000
A277	Tapuit	--	>	>			100
A338	Grauwe Klauwier	--	>	>			40

Tabel 1: Beschermde habitattypen en habitatsoorten en vogelrichtlijnsoorten voor Natura 2000-gebied de Veluwe. (Bron: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)

Figuur 3. Plangebied (N794) ten opzichte van Natura2000 gebied. Selectiegebied heeft een straal van 3 km. (Bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>).

2.3 Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied doorkruist tussen km 14,6 t/m 15,4 gronden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en tussen km 14,6 en km 15,9 grenzen gronden aan het EHS-trace die onderdeel uitmaakt van de categorie “EHS verweven” (zie bijlage 3.) . Zolang aanpassingen in deze trajecten plaatsvinden binnen de begrenzing van de functie openbare weg (inclusief wegberm/sloot) en het bestemmingsplan, kunnen de aanpassingen zonder nadere afstemming worden doorgevoerd. In geval de werkzaamheden daar buiten komen is een toetsing aan de EHS nodig.

In het voorontwerp is tussen km 14,6 en km 14,9 sprake van een uitbreiding van de functie openbare weg / fietspaden aan de ‘zuidzijde’. Het gebied van km 14,6 tot km 14,9 is grotendeels categorie EHS. Tussen km 15,0 en km 15,5 is sprake van een uitbreiding van de functie infrastructuur met fietspaden aan beide zijden van de weg achter de bestaande bomenrijen. Het gebied van km 15,4 tot 15,9 km aan de ‘noordzijde’ van het trace heeft de categorie ‘EHS-verweven’

Figuur 4. Plangebied ten opzichte van EHS-gebied. Selectiegebied heeft een straal van 3 km. Gele cirkel locatie EHS en plangebied. (Bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>).

Figuur 5. Trajectdelen plangebied ten opzichte van de EHS en de verweven EHS. (Bron: Iviewer).

Navraag bij het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten) omtrent de beoordeling van de EHS-waarden langs en binnen het plangebied, is in document FvG_16-04-2012 het volgende oordeel geveld:

Op basis van de bekende gegevens komt het fietspad voor een deel binnen de grenzen van de EHS te liggen. Hiervoor dient een toets te worden uitgevoerd betreffende het oppervlakteverlies (incl. compensatietoeslag), wat de aantasting van de kernkwaliteiten is en

wat de mogelijkheden zijn om te compenseren. De compensatie dient dan in hetzelfde of tegelijkertijd in een ander ruimtelijk plan te worden vastgelegd.

2.5 Begrenzing EHS

De huidige EHS zal in de nieuwe omgevingsvisie worden vervangen door het Gelders natuurnetwerk (GNN) en de groene ontwikkelingszone (GO). In grote lijnen is de bestaande natuur en de nog te ontwikkelen natuur opgenomen in het GNN. Deze komt grotendeels ook overeen met de 'EHS'. De overige EHS zal worden opgenomen als GO, wat grotendeels overeen komt met 'EHS verweven' en 'EHS verbinden'.

In het nieuwe beleid blijft de bestaande natuur (bos) (GNN) beschermd onder het nee tenzij principe en de compensatieplicht. In het GO moeten nieuwe ontwikkelingen leiden tot een meerwaarde voor het natuurnetwerk.

De huidige EHS-kaart vergeleken met de nieuwe GNN en GO-kaart, blijkt dat de huidige EHS-natuur percelen straks zullen vallen onder het GNN. De overige aan de EHS verwante percelen zullen dan onder de GO vallen.

Bij de ontwikkeling van het fietspad dient dus rekening te worden gehouden met een compensatieplicht wanneer de bestaande natuur aangetast wordt. De aantasting in de rest van de EHS moet een kleine plus opleveren voor de EHS.

2.6 Kernkwaliteiten:

De kernkwaliteiten voor de EHS in de nieuwe omgevingsvisie zijn nog niet beschikbaar. Echter, naar verwachting zullen deze niet erg afwijken van de oude kernkwaliteiten voor de omgeving van het plangebied.

Oude/huidige kernkwaliteiten: naast de algemene kernkwaliteiten die gelden voor de gehele EHS en de Veluwe, de concrete kernkwaliteiten:

- Ecologische verbindingszone: Model das, model kamsalamander / heischraal grasland, bloemrijk grasland in combinatie met bestaand bos.

De twee watergangen net ten zuiden van de A50 die de N794 kruisen, zijn ook aangeduid als EHS. Deze zijn aangewezen als 'HEN' water (hoogste ecologische niveau).

Conclusie: De ruimtelijke ingreep brengt een afname van het areaal EHS met zich mee. Dit dient in een nader onderzoek verder uitgewerkt te worden.

3. Gebiedskarakteristiek

Huidige situatie

Het plangebied, de N794 is gelegen in het noordelijke deel van de Veluwe tussen de woonkernen Epe en Heerde. De N794 heeft hier een lengte van 2,5 kilometer en ligt in een afwisselend landschap van bossen, agrarische gronden en woningbouw. De weg wordt twee maal gekruist door een beek. Een deel van het plangebied heeft bermsloten. In de andere delen wordt het plangebied begrensd door erfafscheidingen en rasters.

In het plangebied zijn verder opgaande beplantingen aanwezig bestaande uit oude loofbomen, m.n. beuken en eiken. Deels is de beplanting in het verleden vervangen door jongere aanplant. Eventuele ondergroei is wisselend afhankelijk van zon, schaduw en vochtvoorziening onder bomen. Daarnaast staan in de diverse tuinen deels verwilderde tuinplanten en verspreid groeien en bloeien stinzeplanten/bosplanten als voorjaarshelmbloem en lelietje-van-dalen.

Het plangebied is aan de hand van het landschap in 4 delen ingedeeld (zie bijlage 3). hierbij kenmerkt deel 1 zich vooral door een landgoederenlandschap met grote tuinen. Deel 2, de bochten met de aangrenzende bossen/EHS-gronden, deel 3 het gecombineerde bos en agrarische landschap en tot slot deel 4 dat weer meer bebouwd is met een stuk agrarisch en opener landschap.

Onderstaande foto's geven een impressie van het plangebied.

Foto's 1-12. Impressie plangebied.

3.1 Herinrichting tracé

In het herinrichtingvoornemen zijn per traject aanpassingen voorzien. Hierbij is onvermijdelijk dat beplanting moet worden verwijderd. Dit geldt ook voor een deel van de particuliere beplantingen op locaties waar de fietspaden gepland zijn.

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zal er tijdelijke overlast zijn van onder andere geluid en mogelijk incidenteel trillingen. Anderzijds is op dat moment het geluid van het

wegverkeer niet aanwezig. Deze tijdelijke aanpassingen kunnen mogelijk negatieve effecten hebben op beschermde soorten binnen en rond het plangebied.
De in/aan het plangebied gelegen watergangen krijgen lokaal mogelijk wat langere duikers.

4. Beschermde soorten

4.1 Onderzoeksopzet

Veldbezoek

Het veldbezoek t.b.v. de quick-scan is uitgevoerd op 29 april 2013. Dit heeft overdag plaatsgevonden. De weersomstandigheden waren gunstig voor de tijd van het jaar. Zonnig, droog, zwakke wind kracht 2-3 en circa 18°C.

Het bezoek was erop gericht om te beoordelen of de plangebieden geschikte biotopen bevat voor beschermde dier- en plantensoorten. Hiervoor zijn de plangebieden en de nabije omgeving onderzocht op potentiële leef- en groeiplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten. Er is geen uitgebreid specifiek soortenonderzoek uitgevoerd. Wel zijn enkele steekproeven in de beken gedaan naar mogelijke beschermde vissoorten en is er gelet op aanwijzingen die duiden op vleermuisverblijven in oude beplantingen. Omdat het veldbezoek in het broedseizoen is uitgevoerd, konden ook waarnemingen van broedvogels binnen en rond het plangebied gedaan worden.

Literatuuronderzoek

Naast de informatie die verkregen is door middel van het veldbezoek, is gebruik gemaakt van vrij opvraagbare gegevens van waarnemingen van het internet (waarneming.nl/telmee.nl). Verder is van bestaande literatuur (verspreidingsatlassen e.d.) gebruik gemaakt. Er zijn geen gegevens aangekocht van bijvoorbeeld PGO's (Particuliere Gegevensverzamelende Organisaties). Zie de literatuurlijst voor een volledige weergave van de geraadpleegde literatuur.

4.2 Flora

Het plangebied bestaat grotendeels uit wegbermen en verhardingen. Aangrenzend zijn vele erven met grote en kleine tuinen, waar gecultiveerde gewassen dominant aanwezig zijn. Voornamelijk op de trajecten 1 en 2 groeien en bloeien stinzeplanten en bosplanten; voorjaarshelmbloem en lelietje-van-dalen. Trajecten 3 en 4 zijn botanisch minder interessant door de ligging in meer agrarisch gebied. De houtige opstanden die in en langs het plangebied staan, bestaan veelal uit inheemse boomvormers, m.n. beuk en zomereik. Dit zijn tevens de soorten die veel zijn toegepast in de wegbermen.

In de aan het plangebied grenzende watergangen zijn geen beschermde vegetaties aangetroffen. Op de aangrenzende 'oude' bosgrond komen specifiekere bos- en zoomvegetaties voor. In de bermen groeien algemene grassen en schrale ruigtesoorten. Op plekken met invloeden van strooizout, zijn ziltminnende soorten als de hertshoornweegbree te vinden. Dit vooral in traject 4.

Foto 13. Voorjaarshelmbloem groeit in kleine aantallen langs traject 1 ter hoogte van de coördinaten 196856 – 486084.

Wilde marjolein

Er zijn enkele 'beschermde' planten aangetroffen tijdens het veldbezoek aan de hand van een lijst met planten uit 2007 (bron: Provincie Gelderland). Dit betroffen enkele exemplaren van 'Wilde' marjolein (tabl 2-ff-wet) op traject 1. Gezien de standplaats aan de rand van een erf, is te verwachten dat het een verwilderd exemplaar is. De standplaats half onder Rhododendrons en onder oude bomen, is geen typische standplaats van deze graslandsoort. Overigens dient opgemerkt te worden dat deze plant zich zeer makkelijk uitbreid middels verspreiding van zaden. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden de exemplaren van deze soort uitgestoken en op een geschikte plaats buiten het plangebied weer teruggeplant. Gezien het beperkte wortelgestel is verwijdering jaarrond goed mogelijk.

Brede wespenorchis

De plantenlijst uit 2007 maakt tevens melding van de brede wespenorchis langs traject 1. Het is onduidelijk op welk moment van het jaar deze lijst is opgesteld. Het veldbezoek voor deze quick-scan is nog te vroeg in het jaar om de brede wespenorchis al vast te stellen. Op de betreffende locatie is wel op grote schaal lelietje-van-dalen aangetroffen. Mogelijk is hiermee verwarring ontstaan, omdat bij het uitlopen de soorten sterk op elkaar kunnen lijken. Dit geldt ook voor de locatie waarvan de algemene soort gewone salomonszegel wordt vermeld.

Beschermde plantensoorten, die voor de directe omgeving in de literatuur vermeldt staan, zijn binnen het plangebied op geen van de trajecten aangetroffen en worden op basis van de aangetroffen biotopen ook niet verwacht aangezien geschikte groeiplaatsen voor de meeste soorten ontbreken. Uitzondering hierop kan de algemene, maar licht beschermde brede wespenorchis zijn, die in de wegbermen kan voorkomen. Indien in het herinrichtingvoornemen de wegbermen wordt aangetast en de soort er wel voor blijkt te komen, is de algemene zorgplicht hier van toepassing. Daarnaast kan een vegetatie inventarisatie in het groei- en bloeiseizoen in het plangebied ook uitsluitel geven over de aan- of afwezigheid van beschermde soorten.

Foto 14. Lelietje-van-dalen komt plaatselijk massaal voor in het plangebied op de trajecten 1 en 2.

Op basis van bovenstaande gegevens moet geconcludeerd worden dat er geen sprake is van strikt beschermde soorten binnen het plangebied. Mogelijk dat de licht beschermde brede wespenorchis in bermen van het wegtracé voorkomt, echter hiervoor geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Het doen van nadere onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

4.3 Vaste broed-, rust- en verblijfplaatsen van vogels

Doordat het veldbezoek gedurende het broedseizoen heeft plaatsgevonden, zijn er enkele (broed-)vogels (die tevens nestindicerend gedrag vertoonden) en nesten met eieren waargenomen. Dit o.a. van een koolmees in boom 2551 binnen traject 3. Er is geen gericht broedvogelonderzoek uitgevoerd, maar naar verwachting vinden er meerdere broedvogelsoorten een nestgelegenheid binnen het plangebied. Ook de particuliere beplantingen in de tuinen direct grenzend aan het plangebied, kunnen vele nestgelegenheden bieden aan algemene broedvogels.

Er zijn op de trajecten 3 en 4 geschikte nestgelegenheden aangetroffen voor vogelsoorten die gebruik maken van jaarrond beschermde nesten. De woningen langs het plangebied bieden bijvoorbeeld nestgelegenheid voor huismussen en mogelijk gierzwaluwen. De op grote schaal aanwezige beplanting binnen en langs het plangebied kan als schuil- en nestgelegenheid dienen. Daarnaast biedt het omliggende plangebied broedgelegenheid voor diverse algemene vogelsoorten.

In de aangrenzende bossen/boschages langs de trajecten 1 en 2 is veel potentieel geschikte nestgelegenheid aangetroffen voor vroeg broedende soorten zoals ransuil. Echter, zijn dergelijke soorten niet aangetroffen tijdens het veldbezoek, maar zijn niet uitgesloten. Wel zijn in de ruime omgeving van het plangebied soorten als buizerd en grote bonte specht waargenomen. Daarnaast zijn o.a. de volgende soorten vogels waargenomen: merel, zanglijster, zwarte kraai, winterkoning, boomklever, boomkruiper, spreeuw, koolmees en roodborst. Deze soorten waren allen nestindicerend of foeragerend in en rond het plangebied aanwezig.

In het herinrichtingvoornemen worden geen opstallen gesloopt, waar een soort als de kerkuil een verblijfplaats kan hebben. Er zijn ook geen directe aanwijzingen aangetroffen die duiden op het daadwerkelijke gebruik van het plangebied door de kerkuil. Nader onderzoek naar deze soort is niet nodig.

Conclusie: het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van diverse broedvogels. Soorten die gebruik maken van jaarrond beschermde nesten zijn in de omgeving van het plangebied aangetroffen. Feitelijke jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen. Wel wordt geadviseerd nog een keer specifiek te zoeken naar nestlocaties van soorten die gebruik maken van jaarrond beschermde nesten (buizerd, wespandief, havik, sperwer, e.d.). De nadruk ligt hierbij het meest op traject 1 en 2 gezien de mate van ingrepen.

4.4 Algemene grondgebonden zoogdieren

Uit verspreidingsgegevens (detailniveau 5x5 kilometer) van de Zoogdierverseniging blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied diverse licht beschermde zoogdiersoorten zijn aangetroffen zoals egel, mol, haas, vos, ree en verschillende algemene (spits)muizensoorten.

Er worden waarnemingen vermeld in de directe omgeving van het plangebied van de strikt beschermde soorten boommarter, das en eekhoorn. Daarnaast is door de provincie Gelderland enige info over de das aangeleverd, waaruit blijkt dat op 'ruime' afstand ten noordwesten (600 meter) van traject 2 een dassenburcht aanwezig is. Ook komt in deze gegevens naar voren dat 750 meter ten zuidoosten van traject 2 een dassenburcht aanwezig is. Halverwege traject 2 is een duidelijke wildwissel aanwezig die in de genoemde info betiteld wordt als dassenwissel.

De algemene beschermde soorten die vermeld staan in de verspreidingsgegevens kunnen gebruik maken van het plangebied voornamelijk als foerageergebied. Als voortplantingsgebied is het plangebied op alle trajecten geschikt voor vele soorten kleine zoogdieren. Grondgebonden zoogdieren zelf zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen. Er zijn tijdens het veldbezoek verblijfplaatsen aangetroffen (holletjes e.d.) van algemene of beschermde zoogdiersoorten. Dit beperkte zich voornamelijk tot bewoningssporen van (spits-)muizen en de mol. Verblijfplaatsen van grotere soorten en strikt beschermde soorten worden binnen het plangebied niet verwacht door het intensieve beheer en de continue verstoring van passerend verkeer. Ook de bosschages bieden binnen het plangebied geen potentiële schuilgelegenheden voor de grotere zoogdiersoorten, waaronder de boommarter. Eekhoornnesten zijn eveneens niet aangetroffen, maar wel te verwachten ter hoogte van de trajecten 1 en 2. Voor de das is het plangebied veelal slecht toegankelijk en daardoor ook niet direct te verwachten. Een van de provincie verkregen overzicht van verkeersslachtoffers binnen het plangebied, beperkt zich tot de grote soorten grondgebonden zoogdieren. Hierin worden geen strikt beschermde soorten als verkeersslachtoffer vermeld voor de verschillende trajecten. Wel is in dit document terug te vinden dat er een dassenwissel aanwezig is halverwege traject 2.

Voor de strikt beschermde boommarter en eekhoorn is het plangebied ter hoogte van de trajecten 3 en 4 ongeschikt als voortplantingsplaats wegens het ontbreken van geschikte schuil- en nestgelegenheden. Deze zijn wel ter hoogte van de trajecten 1 en 2 en in de ruimere omgeving aanwezig. Mogelijk dat het plangebied op beperkte schaal deel uitmaakt van het foerageergebied van de boommarter en de eekhoorn, maar dit heeft geen invloed op de herinrichtingplannen.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten worden verblijfplaatsen van strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten niet binnen het plangebied verwacht. Aangezien er uitbreidingsplannen bestaan om met name de fietspaden te verleggen tot in de bossen ter hoogte van de trajecten 1 en vooral 2, is het wel nodig om een nader onderzoek naar het voorkomen en terreingebruik van de verschillende strikt beschermde zoogdiersoorten uit te voeren. Hiervoor dienen de terreinen visueel geïnspecteerd te worden op bewoningssporen en het inzetten van een cameraval in de omgeving van de eerder gedocumenteerde dassenwissel kan veel informatie bieden over het terreingebruik van de das en mogelijk andere zoogdiersoorten. Op basis van deze informatie kan dan worden geoordeeld of er wel of geen ontheffing moet worden aangevraagd voor het opzettelijk verstoren van beschermde soorten en welke maatregelen er mogelijk moeten worden getroffen voor de gunstige staat van instandhouding voor de soort(en) op deze locatie.

Conclusie: Binnen het plangebied komen geen vaste rust- en verblijfplaatsen van strikt beschermde soorten voor. Wel kan het plangebied onderdeel uitmaken van het leefgebied van deze striktbeschermde soorten. Het is dan ook noodzakelijk dit verder in kaart te brengen middels visuele inspecties en andere technieken zoals het opstellen van een cameraval.

4.5 Vleermuizen

Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1986-1993) blijkt dat de strikt beschermde gewone- en ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis in de directe omgeving van het plangebied zijn aangetroffen.

Het plangebied kan ter hoogte van alle trajecten worden gebruikt als jachtbiotoop door de in de verspreidingsgegevens vermelde vleermuissoorten. Langs de randen van het plangebied zijn beplantingen en bosschages aanwezig, die als foerageergebied en trekroute kunnen dienen. Vleermuissoorten die foerageren bij beplantingen of deze gebruiken als trekroute zijn hierdoor dan ook te verwachten binnen het plangebied. Nabij het plangebied is bebouwing aanwezig. Deze bebouwing zal in het herinrichtingvoornemen niet worden gesloopt t.b.v. de herinrichting. Mogelijk worden wel bomen gekapt t.b.v. de herinrichting van het plangebied die verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen herbergen. Er zijn op basis van deze quick-scan mogelijkheden voor vleermuizen in deze bomen aangetroffen langs de trajecten 2 en 3. Het is op basis van de uitgevoerde quick-scan niet uitgesloten dat met name gebouwbewonende vleermuizen gebruik maken van het plangebied als foerageergebied, maar ook mogelijk als voortplantingsgebied. Daarnaast is er nabij hectometerpaaltje 15.6 een holte waargenomen,

waaronder een vermoedelijke meststreep zit, afkomstig van het gebruik door vleermuizen in een deel van het jaar. Dit betreft boom 2551 binnen traject 3.

Er is (verstorende) verlichting aanwezig binnen en langs het plangebied. Lichtverstoring zal in het herinrichtingvoornemen mogelijk toenemen. Dit zowel tijdens de uitvoering (tijdelijk), als na realisatie (permanent). Er bestaat de kans dat verblijfplaatsen vernietigd worden in het herinrichtingvoornemen.

Conclusie: Nader onderzoek naar vleermuizen is noodzakelijk om de effecten van de ingreep te kunnen beoordelen. Het nader onderzoek zal gericht zijn op het bepalen van de soortensamenstelling in het gebied en het gebruik van het plangebied door de verschillende vleermuissoorten (verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied).

Foto 15. Holte in beuk (boom 2551 binnen traject 3) met oud mestspoor van vleermuizen nabij hectometerpaaltje 15.6.

4.6 Gebied geschikt voor amfibieën

Uit de gegevens van het RAVON Waarnemingenoverzicht 2012 blijkt dat er in de directe omgeving van het plangebied verschillende beschermde soorten amfibieën zijn aangetroffen. Het gaat hier om de tabel 1-soorten zoals de gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en het groene kikker 'complex'. Er worden waarnemingen vermeld van de strikt beschermde soorten rugstreeppad en poelkikker in de directe omgeving van het plangebied.

Het plangebied biedt langs alle trajecten mogelijkheden voor de algemene amfibiesoorten als leef- en/of voortplantingsgebied door het aanwezig zijn van al dan niet periodiek droog vallende waterelementen aan de rand van het plangebied. Ook zijn er diverse schuilgelegenheden binnen het plangebied in de vorm van bladhoudende bermstroken, humuslagen in bospercelen en muizenholen. Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten worden strikt beschermde amfibiesoorten binnen het plangebied niet verwacht. Echter de aanwezigheid van al dan niet droogvallend open water direct grenzend aan het plangebied vergroot de kans op de aanwezigheid van deze soorten wel. Met name nieuwbouw (grondwerken) en daarmee open zand kan de pionier en zwaar beschermde rugstreeppad sneller doen vestigen in het plangebied. Vooralsnog zijn de soorten niet te verwachten binnen het plangebied. De poelkikker is in de omgeving van het plangebied te vinden in wateren zonder vissen. Binnen en direct grenzend aan het plangebied ontbreken deze omstandigheden.

Conclusie: Nader onderzoek naar het voorkomen van beschermde amfibieën is noodzakelijk. Het nader onderzoek kan samenvallen met het onderzoek naar landgebonden zoogdieren en richt zich op potentieel geschikte landbiotopen zoals droogvallende sloten en onder liggend dood hout. Voortplantingswateren zijn niet binnen het plangebied aanwezig.

4.7 Gebied geschikt voor reptielen

Het RAVON Waarnemingsoverzicht 2012 vermeldt voor de directe omgeving van het plangebied waarnemingen van reptielen. Dit betreffen de soorten hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis. Het plangebied (m.n. de randen langs bossen) biedt beperkt mogelijkheden voor de minder kritische reptielen als leefgebied en in beperkte mate als voortplantingsgebied. Er bevinden zich binnen het plangebied geen omstandigheden (bijv. composthoop) die geschikt zouden kunnen zijn als voortplantingsbiotoop van reptielen als de ringslang. Het blad dat her en der aanwezig is binnen en vooral direct buiten het plangebied, kunnen schuilgelegenheden bieden voor een soort als de hazelworm en zonplekken voor de levendbarende hagedis.

Een soort als de zandhagedis is aan dusdanige zand/heidebiotopen gebonden, dat door het ontbreken van deze binnen en langs het plangebied, de soort hier niet te verwachten is.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten worden de beschermde reptielsoorten binnen het plangebied niet direct verwacht omdat deze soorten specifiekere biotopen nodig hebben waarin ze leven. In de omgeving van het plangebied zijn deze wel aanwezig.

Wanneer ter hoogte van bossen buiten de huidige begrenzingen wordt gewerkt, is het advies om nog een inspectie te laten uitvoeren door een ecooloog naar de potenties voor reptielen, m.n. de hazelworm en de levendbarende hagedis. Met name ter hoogte van traject 2 ligt veel dood hout op open plekken in het bos die als schuilgelegenheid kunnen dienen.

Conclusie: Binnen het plangebied zijn geen geschikte biotopen voor reptielen aanwezig. In de directe omgeving zijn deze wel aanwezig in de vorm van liggend dood hout of dikke bladerpakketten. Het doen van nader onderzoek is niet noodzakelijk evenals het aanvragen van een ontheffing. Bij een sterke wijziging van de plannen en daarmee het plangebied zal e.e.a. opnieuw onderzocht moeten worden.

4.8 Gebied geschikt voor beschermde vissoorten

Het RAVON Waarnemingenoverzicht (2012) laat voor de directe omgeving van het plangebied waarnemingen zien van (beschermde) vissoorten. Dit betreffen de rivierdonderpad en de kleine modderkruiper.

Voor wat betreft het voorkomen van vissoorten zijn in het plangebied alleen de kruisingen met de watergangen de Zuidelijke Horsthoekerbeek en de Middelste Horsthoekerbeek in traject 4 relevant. Hier wordt gewerkt aan het verlengen en vervangen van duikers.

Deze watergangen kruisen het plangebied en staan in verbinding met een groter watersysteem. Het is mogelijk dat de beschermde vissoorten rivierdonderpad en kleine modderkruiper in deze watergang aanwezig zijn. Er zijn tijdens het veldbezoek in beide beken enkele steekproeven uitgevoerd met een RAVON-steeknet. Dit leverden driedoornige stekelbaarzen, tiendoornige stekelbaarzen en enkele hoog zwangere biermpjes op. Deze laatste soort valt sinds 1 juli 2010 onder de visserijwet en geniet niet meer de beschermde status. In het herinrichtingvoornemen wordt de Middelste Horsthoekerbeek aangepast.

Conclusies: Dit eenmalig steeknetonderzoek heeft een aantal vissoorten opgeleverd. Het is niet uit te sluiten dat ook rivierdonderpad en kleine modderkruiper in het gebied voorkomen. Daarom wordt geadviseerd nader onderzoek uit te voeren middels electrovisserij. Met deze vismethode kan definitief worden aangetoond of sprake is van de aanwezigheid van beschermde vissoorten.

Foto 16. Bermpjes gevangen in de Middelste Horsthoekerbeek in traject 4.

4.8 Beschermde vlinder- en libelsoorten niet verwacht

Uit verspreidingsgegevens zoals vermeld in 'De dagvlinders van Nederland' (2006) blijkt dat er geen beschermde vlindersoorten binnen en in de directe omgeving van het plangebied zijn vastgesteld.

Tijdens het veldbezoek zijn geen (beschermde) vlindersoorten aangetroffen. Ook zijn er geen waardplanten van beschermde soorten aangetroffen. Beschermde vlindersoorten worden dan ook niet structureel verwacht binnen het plangebied.

Tijdens het veldbezoek zijn alleen algemene vlindersoorten in alle trajecten waargenomen. Dit betroffen de kleine vos, citroenvlinder en het klein koolwitje.

Uit verspreidingsgegevens van waarnemingssites blijkt dat er geen beschermde libelsoorten in of in de directe omgeving van het plangebied zijn aangetroffen. Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten worden beschermde libelsoorten eveneens niet verwacht binnen het plangebied.

Conclusie: Nader onderzoek naar vlinders en libellen of het aanvragen van een ontheffing zijn niet noodzakelijk voor beide soortgroepen.

4.9 Overige beschermde soorten niet verwacht

Tijdens het veldbezoek zijn een aantal algemene diersoorten uit de overige soortgroepen aangetroffen waaronder slakken, waterwantsen, loopkevers, bijen, huissteekmuggen en hommels. Zeldzame, beschermde of Rode Lijstsoorten zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek en worden binnen het plangebied ook niet verwacht op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten en op basis van bekende verspreidingsgegevens.

De overige in de Flora- en faunawet opgenomen (strikt beschermde) soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen,

laagveen en beken, dat het onwaarschijnlijk is dat het plangebied voor deze soorten een functie vervult.

Nader onderzoek overige beschermde soorten of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor bovenstaande soortgroepen/soorten.

5. Conclusie en Advies

5.1 Beschermde natuurgebieden

Gekeken naar de ligging van de dichtst bij gelegen Natura 2000 gebieden en gebieden die onder de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) vallen, in combinatie met de voorgenomen herinrichtingvoornemens binnen het plangebied, kan worden geconcludeerd dat er geen nadere toetsing hoeft plaats te vinden naar de mogelijke externe invloeden vanuit het plangebied op gebieden die vallen onder Natura2000. De onderlinge afstand van ruim 400 meter en de gebiedssamenstelling van het tussenliggende gebied, zijn van dien aard dat negatieve externe effecten door geluid, trillingen en/of licht vanuit het plangebied niet te verwachten zijn.

5.2 Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied doorkruist tussen km 14,6 t/m 15,4 deels aan gronden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en tussen km 14,6 en km 15,9 grenzen gronden aan het trace die deel uitmaken van de categorie “EHS verweven” (zie bijlage 3.) . Op basis van de bekende gegevens komt het fietspad voor een deel binnen de grenzen van de EHS te liggen. Hiervoor dient een toets te worden uitgevoerd betreffende het oppervlakteverlies (incl. compensatietoeslag), wat de aantasting van de kernkwaliteiten is en wat de mogelijkheden zijn om te compenseren. De compensatie dient dan in hetzelfde of tegelijkertijd in een ander ruimtelijk plan te worden vastgelegd.

5.3 Flora- en faunawet

Flora

Op basis van deze quick-scan wordt geconstateerd dat in het plangebied potentiële habitats aanwezig zijn voor een aantal (algemene) beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek vastgesteld dat het plangebied mogelijk van belang zijn voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde broedvogels en vleermuizen.

De ingrepen zullen naar verwachting niet leiden tot een verlies van leefgebied van enkele mogelijk te verwachten soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. De herinrichtingmaatregelen hebben geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk. Wel dient men bij het herinrichtingvoornemen de algemene zorgplicht in acht te nemen (zie Bijlage 1).

Vleermuizen

Het plangebied bevat mogelijk verblijfplaatsen, foerageergebied en trekroute voor vleermuizen. De bebouwing langs het plangebied kan mogelijk dienen als verblijfplaats van strikt beschermde vleermuizen. Idem geldt voor diverse oudere beplantingen in de wegbermen binnen het plangebied. Het betreft met name wegbegeleidende beplanting langs de trajecten 2 en 3 waar e.e.a. aan beplantingen zullen wijken voor de herinrichtingplannen. Deze trajecten lijken ook de meest potentiële holten voor vleermuizen te hebben, waaronder boom 2551 in traject 3, waar een duidelijk mestspoor van vleermuizen op lijkt te zitten. Om duidelijkheid te krijgen over het huidige terreingebruik van vleermuizen, is een veldonderzoek naar vleermuizen gewenst. Hieruit kan naar voren komen dat het een voor vleermuizen belangrijk plangebied is. Hiervoor dienen er 4 (5) veldbezoeken plaats te vinden, waarvan (1 in april), 2 in de kraamperiode (juni-juli) en 2 in de baltsperiode (augustus-september) van de vleermuizen. Het onderzoek zal daarbij met name gericht moeten worden op de trajecten 2 en 3, waar de kans op aantasting van verblijfplaatsen in holle bomen het grootste is. Daarnaast is het wenselijk om een beeld te krijgen van het terreingebruik op de trajecten 1 en 4.

Reptielen en amfibieën

Wanneer buiten de begrenzingen van de huidige weg gewerkt gaat worden ter hoogte van bospercelen van traject 2 en 3, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar beschermde soorten. Het gaat hierbij met name om de hazelworm en levendbarende hagedis die hier schuilmogelijkheden en plekken om te zonnen kunnen vinden. Middels plaatjesonderzoek of eventueel zoeken onder dood hout kunnen deze diersoorten worden opgespoord. In de kantlijn kunnen dan ook de amfibieën worden meegenomen.

Dassenwissel

Voor het vaststellen hoe het gebruik van de vermeende dassenwissel halverwege traject 2 er uit ziet, wordt voorgesteld een nader onderzoek uit te voeren door het plaatsen van een cameraval in de directe omgeving van de wissel. Zo kan worden vast gesteld in hoeverre er dassen gebruik maken van de betreffende wissel.

Vissenonderzoek

In het herinrichtingvoornemen zullen de beken die traject 4 kruizen deels worden aangetast door het verlengen van de duikers. Uit de steekproeven die zijn uitgevoerd tijdens de quick-scan, zijn geen beschermde vissen aangetroffen. Het is echter niet

uitgesloten dat er wel beschermde vissen voorkomen in deze beken. Om dit vast te stellen of uit te sluiten wordt voorgesteld een nader onderzoek naar vissen uit te voeren. Het gaat dan met name om de soorten kleine modderkruiper en rivierdonderpad.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn diverse vogelsoorten aangetroffen in en direct aangrenzend aan het plangebied. Hieronder waren soorten die gebruik maken van jaarrond beschermde nesten zoals huismussen. Voorgesteld wordt om de beplanting nog een maal te controleren op aanwezige jaarrond beschermde nesten. Op basis hiervan kan dan worden vastgesteld of en in hoeverre er compenserende en mitigerende maatregelen moeten worden getroffen in het herinrichtingvoornemen. Het onderzoek zal zich dan met name richten op de bosrijke delen die hun zwaartepunt hebben ter hoogte van de trajecten 2 en 3.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan.

In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broed-/voortplantingsseizoen uitgevoerd mogen worden¹.

5.4 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Dolstra Ecologisch Advies aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Dolstra Ecologisch Advies geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

¹ Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Literatuurlijst

Bos F. , et al., 2006, *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, Utrecht

Koninklijke Vermande, 1999-2007, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag

Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV-uitgeverij, Utrecht

Mennema, J., et al., 1980, *Atlas van de Nederlandse Flora, deel 1, 2 & 3*, Uitgeverij Kosmos, Utrecht

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501 *Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

RAVON, 2012, nr. 46 jaargang 14 nummer 4, *Waarnemingsoverzicht 2011*, Drukkerij HPC, Arnhem

Gebruikte websites

www.floron.nl
www.minlnv.nl
www.natuurloket.nl
www.ravon.nl
www.sovon.nl
www.telmee.nl
www.vlindernet.nl
www.vzz.nl
www.waarneming.nl
www.zoogdiervereniging.nl
www.zoogdieratlas.nl

Rapportage afgestemd met

- Rapportage Bomeninventarisatie 2013 (DE Groot)
- (voor)ontwerp via iViewer van projectsite N794 provincie Gelderland.
- Trajectverkenning N794 dassenonderzoek door Eco-consultancy.

Bijlage 1. Natuurwetgeving

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingcomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voor zover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke

handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen.

De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Minister van Economische Zaken. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

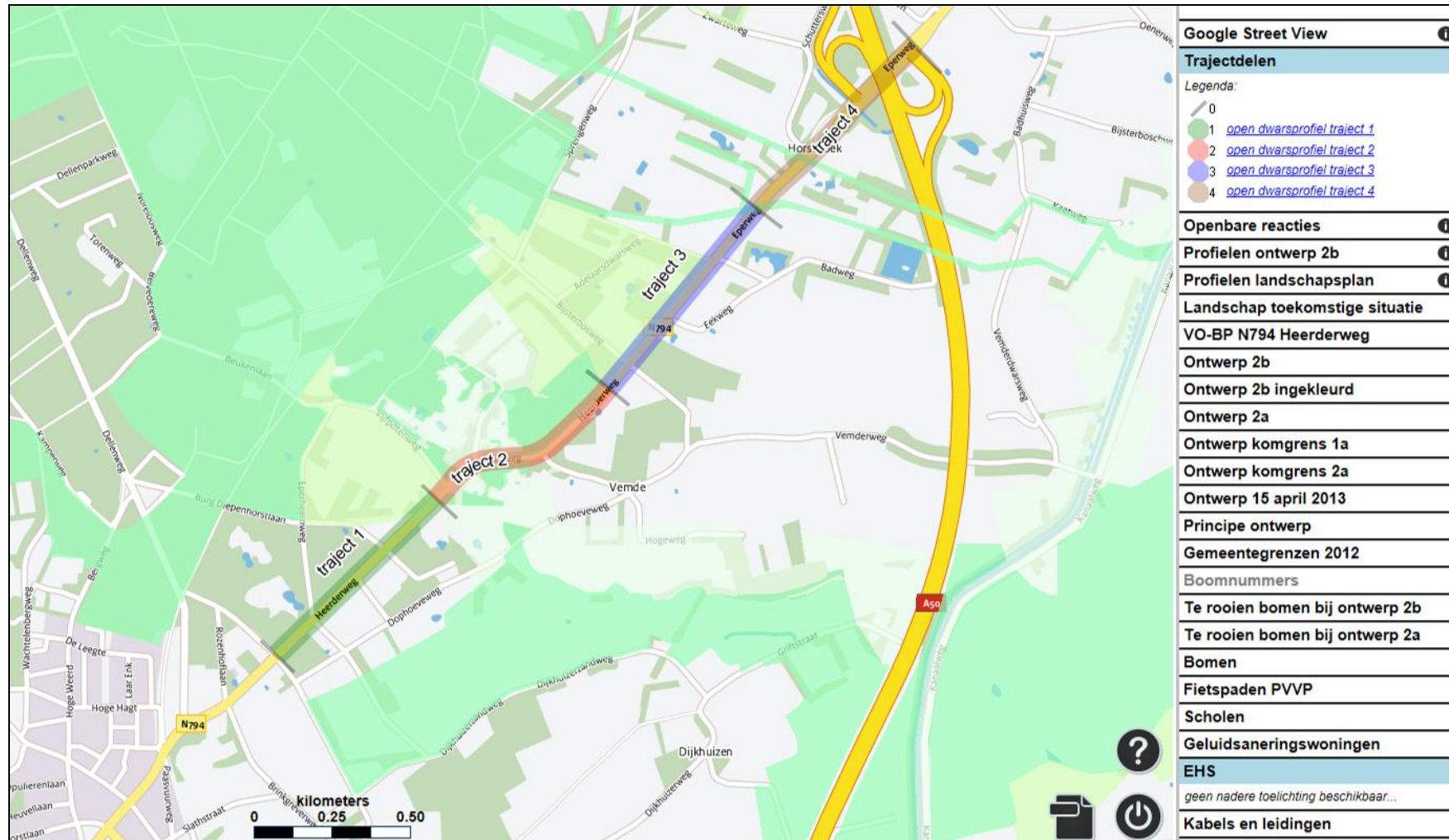
BIJLAGE 2. LIGGING PLANGEBIED.

Ligging plangebied (Heerderweg tussen Dellenweg en de A50) tussen de woonkernen Epe en Heerde. (Bron: Google Maps).

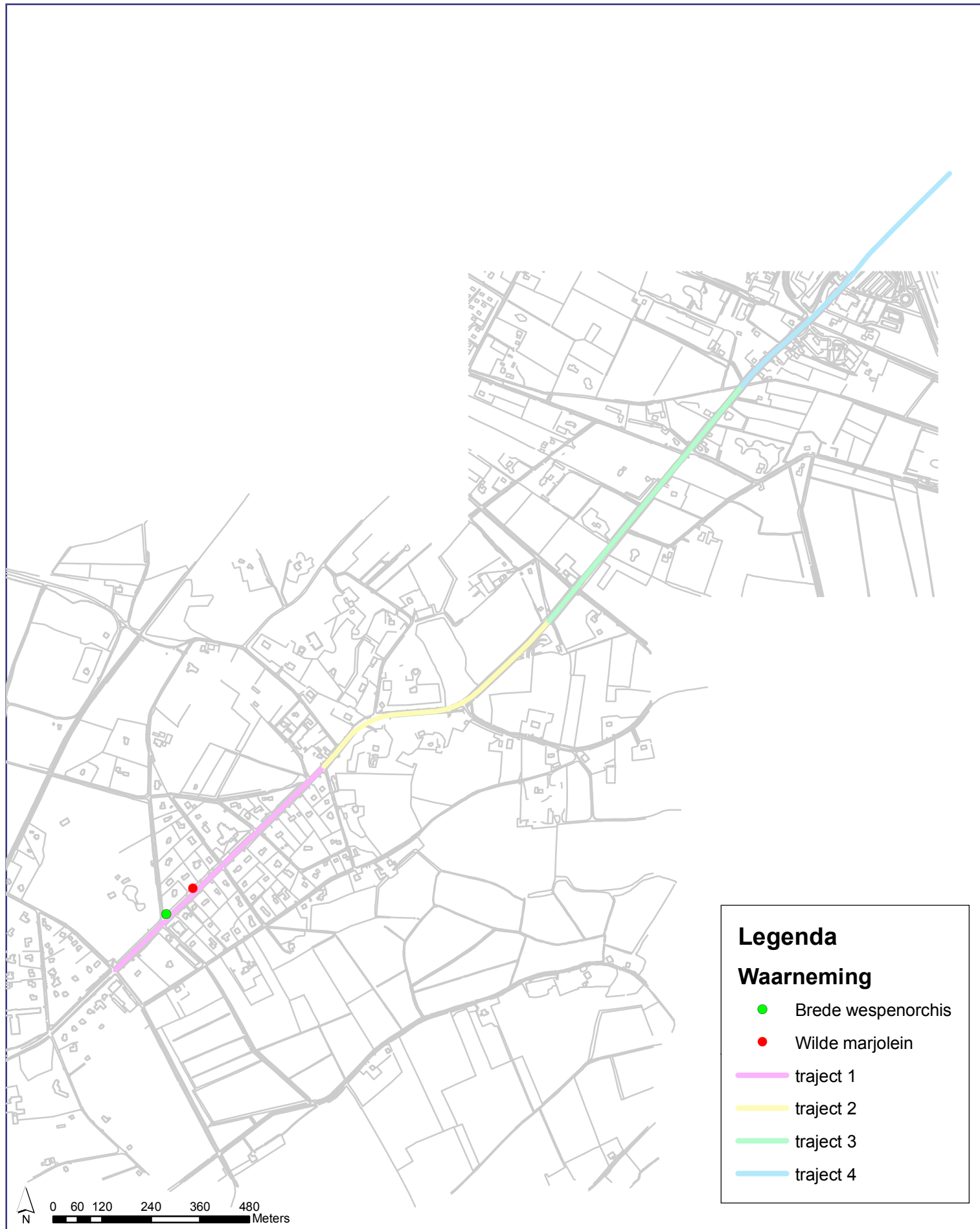
BIJLAGE 3. LIGGING PLANGEBIED TOV EHS-CATEGORIEN

Bron: Iviewer.

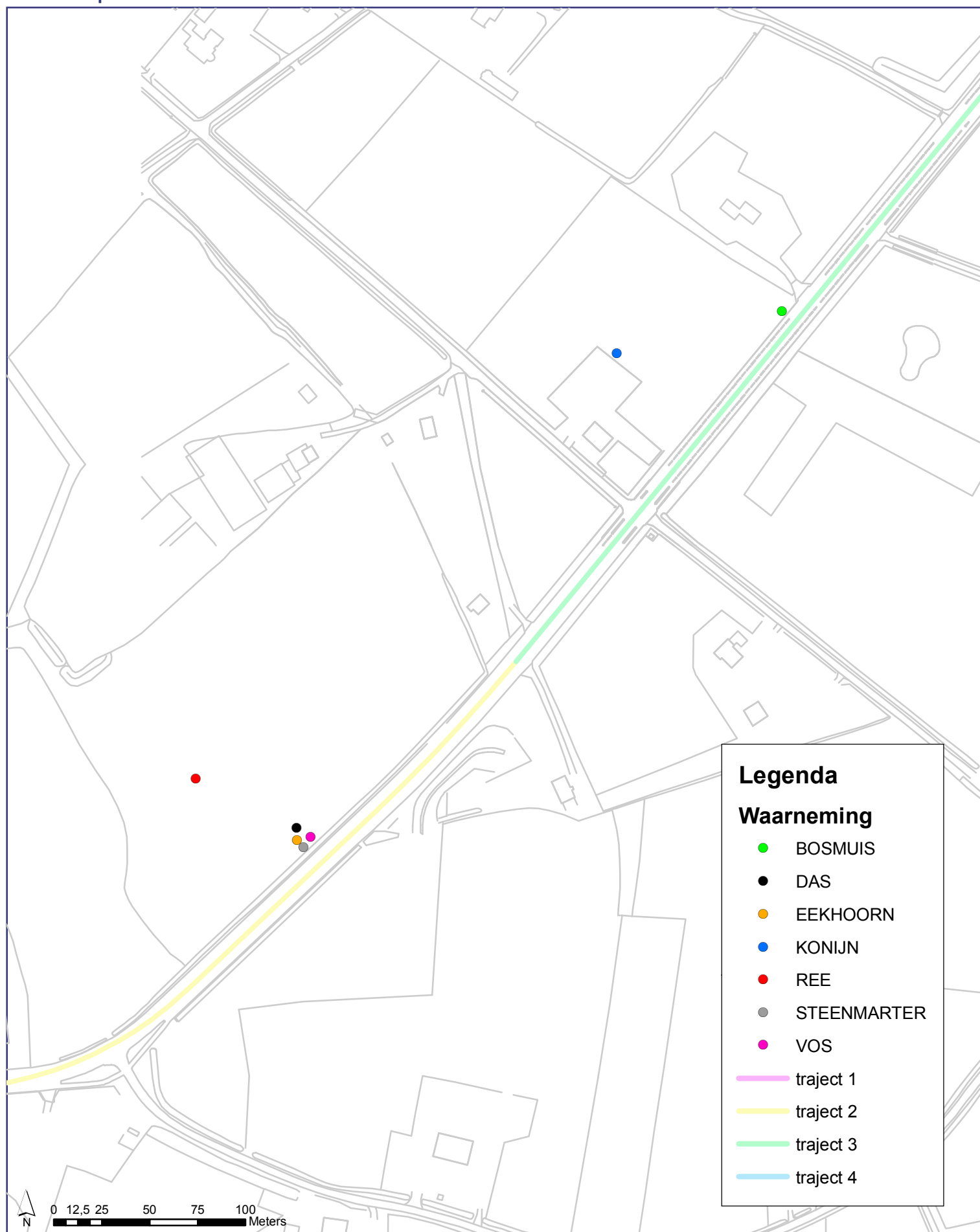

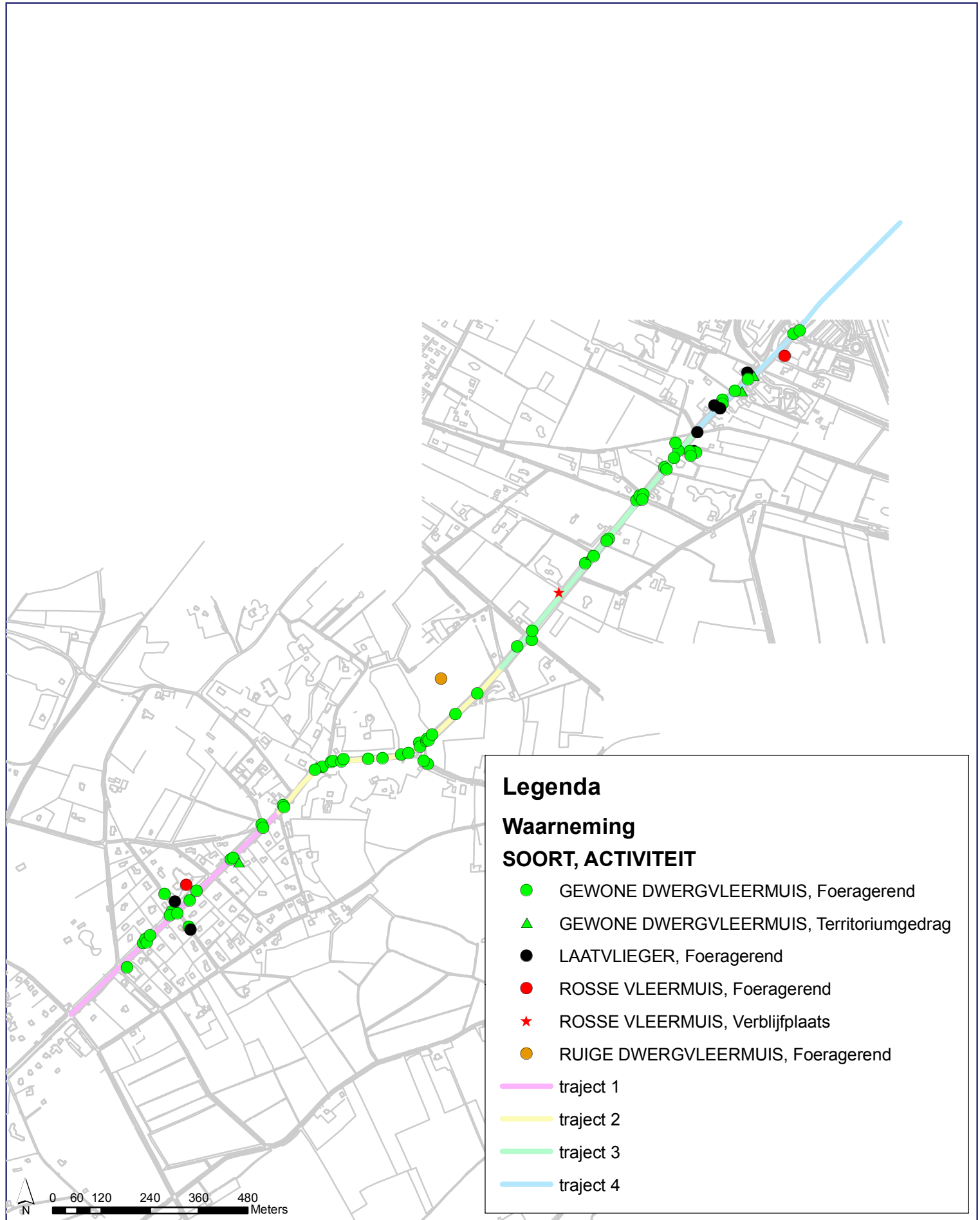
Bijlage 2: Verspreidingskaarten (beschermde) diersoorten

Landgebonden zoogdieren

N794 Epe-Heerde

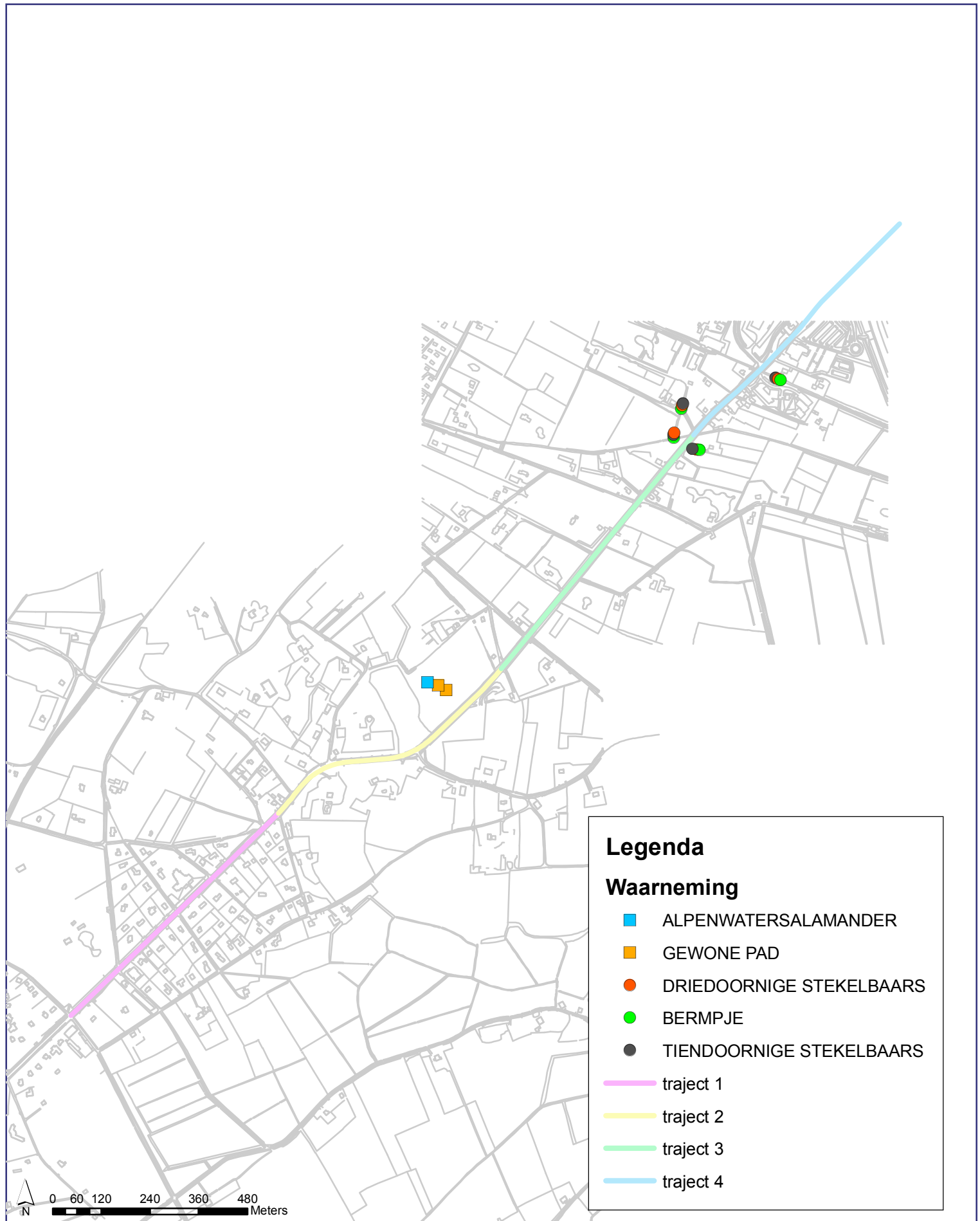
Vogels met jaarrond beschermde nesten

N794 Epe-Heerde

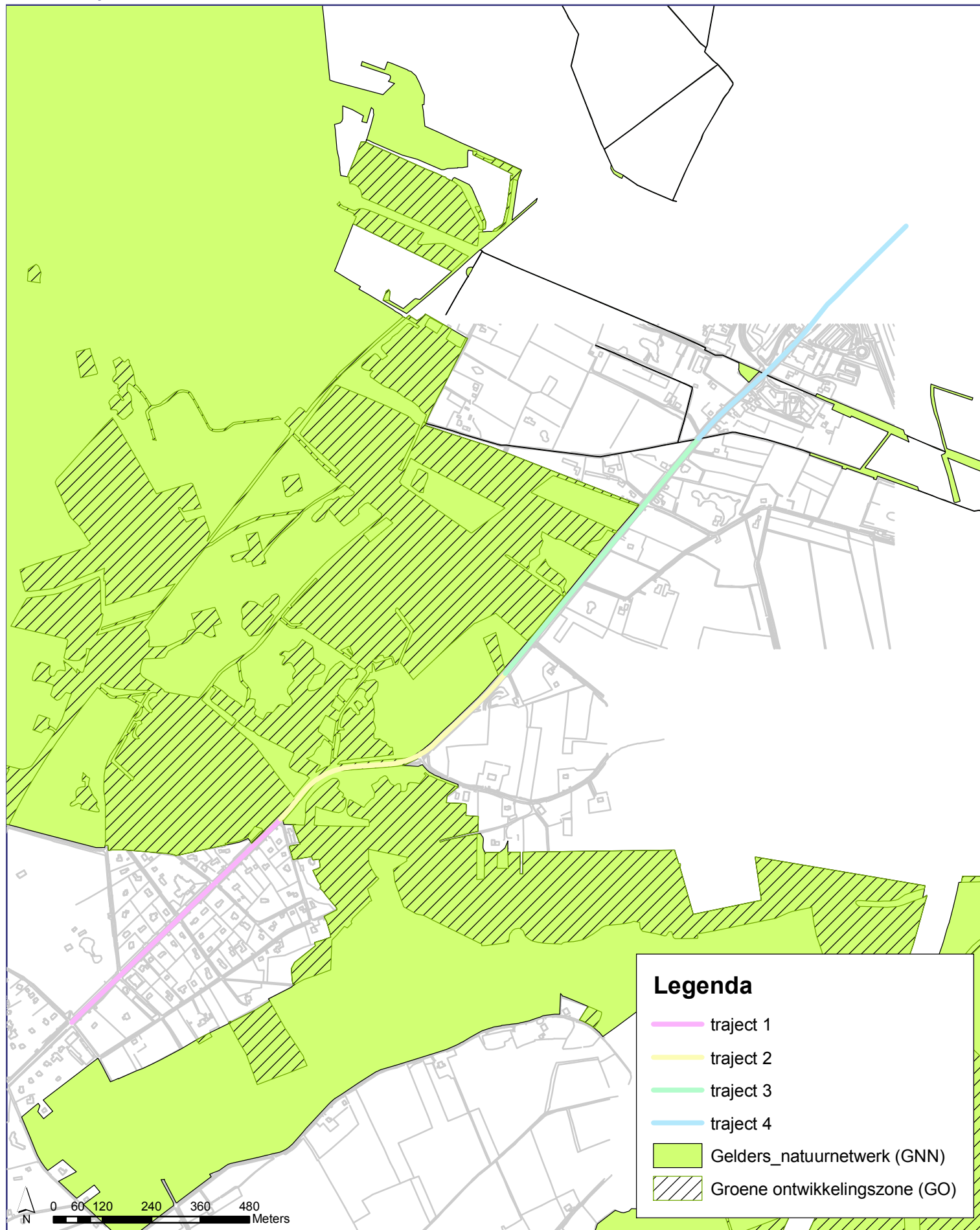

Amfibieën en vissen

N794 Epe-Heerde

Bijlage 3: EHS of Gelders Natuurnetwerk

Bijlage 4: Compensatie volgens Streekplan Gelderland

Naast mitigerende maatregelen dient bij aantasting van kernkwaliteiten en/of omgevingscondities door een bestemmingsplanwijziging de resterende schade te worden gecompenseerd. Compensatie dient plaats te vinden in hetzelfde bestemmingsplan of in gekoppelde bestemmingsplannen. De gekoppelde bestemmingsplannen moeten tegelijkertijd worden vastgesteld.

Aan compensatie worden in het kader van de EHS de volgende voorwaarden gesteld.

- Er treedt geen netto-waardenverlies op (areaal, kwaliteit, samenhang):
 - Compensatie vindt plaats voor alle kernkwaliteiten en omgevingscondities die (na mitigatie) door de ingreep worden aangetast. Dit betekent dat niet alleen de oppervlakte natuur die verloren gaat, gecompenseerd moet worden, maar dat compensatie bijvoorbeeld ook plaats moet vinden voor het verlies aan samenhang binnen de EHS of de aantasting van de waterhuishouding.
 - Compensatie moet niet alleen plaatsvinden voor aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities op de locatie van de ingreep maar moet ook plaatsvinden voor externe effecten, veroorzaakt door de ingreep. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn bij ingrepen die effect hebben op de waterhuishouding, ingrepen die publiekaantrekkende werking hebben, of ingrepen die tot extra geluidsbelasting leiden.
 - Compensatie van verlies van areaal of kwaliteit van prioritaire natuurdoeltypen (deze zijn in deze streekplanuitwerking aangeduid) kan alleen plaatsvinden door de realisatie van hetzelfde prioritaire natuurdoeltype. De compensatie van overige natuurdoeltypen kan plaatsvinden door een bijdrage te leveren aan de in de streekplanuitwerking beschreven specifieke gebiedsdoelstellingen (kernkwaliteiten, omgevingscondities en ontwikkelingsdoelstellingen) van het betreffende deel van de EHS. In alle gevallen geldt hierbij dat het oppervlak natuur en bos hierbij per saldo niet mag afnemen.
 - Op delen van de EHS die geen natuur of bosinrichting kennen en waarvoor geen omvorming naar natuur is voorzien (bijvoorbeeld (een deel van) de landbouwgrond in EHS-verweving of verbindingzone), kan sprake zijn van significante aantasting. Een kernkwaliteit van deze delen van de EHS is (o.a.) de landschappelijke verwevenheid van natuur-, bos- en landschapselementen met cultuurgronden¹. Compensatie van deze kernkwaliteit moet plaatsvinden door een bijdrage te leveren aan de in de streekplanuitwerking beschreven specifieke gebiedsdoelstellingen (kernkwaliteiten, omgevingscondities of ontwikkelingsdoelstellingen).
- De locatie waar wordt gecompenseerd:
 - Ligt binnen of sluit aan op de EHS.
 - Sluit aan op of ligt nabij het gebied waar de ingreep plaatsvindt. Alleen wanneer de initiatiefnemer aan kan tonen dat compensatie aansluitend of nabij niet mogelijk is, is compensatie verder weg van de locatie mogelijk.
 - Draagt bij aan de vorming van een robuustere EHS.
 - Is geschikt voor een duurzame ontwikkeling van de te compenseren kwaliteiten.
 - Betreft geen bestaand bos- of natuurterrein en is niet aangewezen als nieuwe natuur.
 - Betreft geen terrein waarop in verband met een ander initiatief al een compensatieopgave ligt.
- Bij verlies van areaal of kwaliteit van bestaande bos- en natuurgebieden vindt overcompensatie plaats. De mate van overcompensatie is gebaseerd op de ontwikkelingstermijn van de door Gedeputeerde Staten toegekende natuurdoeltypen. Naast een fysieke compensatie van 100% moet:
 - bij een ontwikkelingstijd van het betreffende natuurdoeltype tot 25 jaar een extra fysieke compensatie van 20% plaatsvinden;
 - bij een ontwikkelingstermijn van het betreffende natuurdoeltype van 25 tot 100 jaar een extra fysieke compensatie van 30% plaatsvinden;
 - bij een ontwikkelingstermijn van het betreffende natuurdoeltype van 100 jaar of meer een fysieke compensatie van 40% plaatsvinden.In bijlage 2 is de ontwikkelingstijd per natuurdoeltype aangegeven.
- Indien fysieke compensatie niet mogelijk is, moet financiële compensatie plaatsvinden. Hiertoe kan pas worden overgegaan als de initiatiefnemer heeft aangetoond dat alle andere mogelijkheden voor compensatie, waaronder onteigening, maximaal zijn benut. Per situatie zal de hoogte van de financiële compensatie bepaald moeten worden. Van belang hierbij is:
 - de locatie waar fysieke compensatie plaats moet vinden;
 - de ontwikkelingstijd van de te compenseren natuur;
 - de inrichtingskosten en de kosten van overgangsbeheer van de te realiseren natuurdoeltypen;
 - de toekomstige beheersituatie.
- De compensatie maakt deel uit van het bestemmingsplan of een gekoppeld plan.
 - Indien over de compensatie in een ander kader wordt besloten dan over de ingreep, kan eerst met de uitvoering van de ingreep worden begonnen nadat ten minste het compensatiebesluit onherroepelijk is geworden.

- De met compensatie samenhangende meerkosten (functieverandering en inrichting) dienen in het plan of het gekoppelde plan te zijn verdisconteerd (veroorzakersbeginsel).
- De compensatie moet rechtens afdwingbaar zijn via een privaatrechtelijke regeling.
- Voor de dekking van de kosten van functieverandering en inrichting van de compensatie mag geen aanspraak gemaakt worden op bestaande subsidieregelingen.
- Bij het besluit over de compensatie is de termijn waarop deze gerealiseerd moet zijn bekend. De compensatie moet voorafgaand, gelijktijdig of zo snel mogelijk na de ingreep zijn gerealiseerd. De termijn waarop de compensatie gereed is, ligt maximaal één jaar na de ingreep.

Aanvullend op bovenstaande voorwaarden aan compensatie moet compensatie van bestaand bos en natuur plaatsvinden conform het streekplanbeleid ten aanzien van natuur- en boscompensatie (paragraaf 2.7.10 van het streekplan).